

'3X4* ih- öttZ /wo)

SOS.-DEM. NAISLIITON

XXI

EDUSTAJAKOKOUKSEN

PÖYTÄKIRJA

KOKOUS PIDETTIIN HELSINGISSÄ
HUHTIKUUN 22. JA 23. PÄIVINÄ 1956

Liitteenä:

Liiton toimintakertomukset vuosilta 1953—1955
ja kokoukselle esitetyt alustukset.

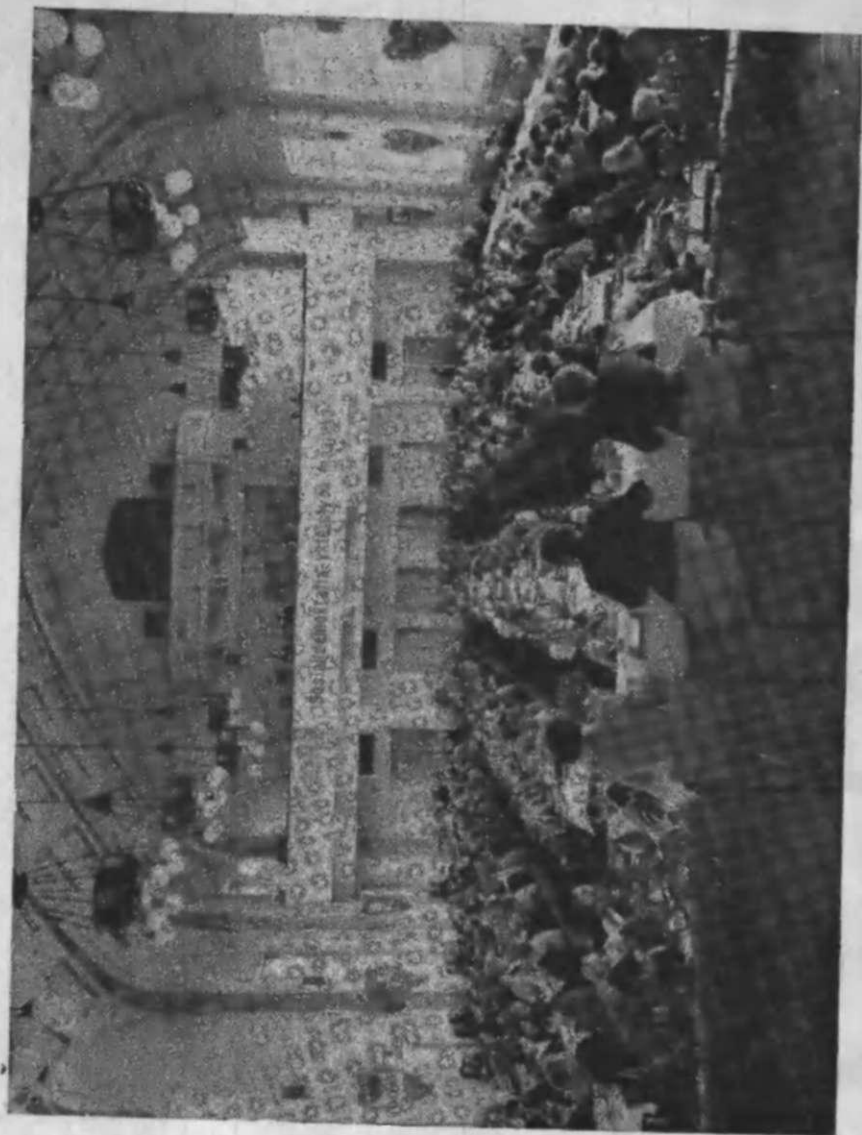
Toimittaneet:
Kokouksen sihteerit.

TYÖVÄENLIIKKEEN KIRJASTO
KIRJASTO

•1290640086*

329.14-055.2(480) Sos.dem Naiset 2 K
Sos. dem. naisliiton kahdennenkymmene

SISÄLLYSLUETTELO:

	Sivu
Kokouksen avaus	5
Kutsuvieraiden tervehdykset — Kokoukselle lähetetyt ter- vehdykset	11
Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen	13
Edustajain valtuuksien hyväksyminen	14
Kokouksen virkailijat	14
Pöytäkirjan painattaminen	15
Kokouksen esityslista, työohjelma ja kokoussäännöt	15
Kunniapuheenjohtajan kutsuminen	16
Sos.-dem. Naisliiton XXI Edustajakokouksen edustajat	17
Haudoilla käynti	27
Ääntenlaskijat	27
Valiokunnat	27
Liiton toimintakertomukset vv. 1953—55	28
Tilikertomusten hyväksyminen ja tili- ja vastuuvapauden myöntäminen	31
Puheenjohtajan vaali	31
Puheenjohtajan vaalin tulos	32
Liittotoimikunnan jäsen ehdokkaiden nimeäminen	32
Liittoneuvoston asettaminen	33
Tilintarkastajien vaali	34
Toimintasuunnitelmia	34
Toinen kokouspäivä	36
Työväentalokysymys ja naiset — Janne Hakulinen	36
Menettelytapavaliokunnan ehdotus uudeksi liittotoimikunnaksi	37
Liittotoimikunnan vaali	39
Norjalaisen vieraan tervehdys	40
Toimintasuunnitelmia	40
Selostus poliittisesta ja taloudellisesta tilanteesta — Tyyne Leivo-Larsson	44
Sos.-dem. Naisliiton XXI Edustajakokouksen julkilausuma ..	44
Terveystenhoito-olojen uudistaminen	46
Kouluruokailu nykyistä tarkoituksenmukaisemmaksi	46
Liiton sääntöjen muutokset	46
Kotitaloudellisen liiton perustaminen	46
Pohjois-Suomen valistus- ym. kenttätöön uudelleen järjestely	47
Naiset ja ammatillinen järjestäytyminen	47
Onko meillä tarpeeksi sosiaalista valppautta?	47
Tylsämielisten lasten hoito ja vajaamieliset lapset	47
Lasten päiväkotien kannatusyhdistyksiä perustamaan	48

	Sivu
Eläketurva huoltajaa vailla olevalle perheelle	48
Lautamiehiksi myös naisia. Naisia lautamiesten tehtäviin	48
Kotiapulaisten nykyinen asema	48
Kunnallista verotuslakia muutettava	48
Enemmän korkeakouluja ja ammatillisia oppilaitoksia	49
Arava-osakkeiden omistussuhteet	49
Naisten työllisyyskysymys	49
Kokouksen lopettaminen	50
Pöytäkirjan tarkastajien lausunto	51

LIITTEEN SISÄLLYSLUETTELO.

Esityslista	3
Sos.-dem. Naisliiton toimintakertomukset vuosilta 1953—54	
—55.	5—68
Alustuksia	69
Toimintasuunnitelmia	69
Vaali	71
toiminta	71
Valistustoiminta	72
Kurssi- ja opintotoiminta	73
Kotitaloudellinen toimintasuunnitelma	74
Terveystenhoito-olojen uudistaminen	76
Kouluruokailu nykyistä tarkoituksenmukaisemmaksi	80
Liiton sääntöjen 6 ja 14 § :ien muuttaminen	82
Kotitaloudellisen liiton perustaminen	83
Pohjois-Suomen valistus, ym. kenttätöön uudelleen järjestely	86
Naiset ja ammatillinen järjestäytyminen	89
Onko meillä tarpeeksi sosiaalista valppautta?	91
Tylsämielisten lasten hoito	93
Vajaamieliset lapset	95
Lasten päiväkotien kannatusyhdistyksiä perustamaan	97
Eläketurva huoltajaa vailla olevalle perheelle	98
Lautamiehiksi myös naisia	99
Kotiapulaisten nykyinen asema	100
Kunnallista verotuslakia muutettava	101
Enemmän korkeakouluja ja ammatillisia oppilaitoksia	102
Arava-osakkeiden omistussuhteet	103
Naisten työllisyyskysymys	103

**Sos.-dem. Naisliiton XXI edustaja-
kokous Helsingissä huhtikuun
22. ja 23. pñä 1956.**

Sos.-dem. Naisliiton XXI edustajakokous alkoi huhtikuun 22. pñä 1856 klo 11 Helsingin Työväentalon juhlasalissa. Juhlasali tarjosi osanottajille värikkään ja kauniin näyn. Näyttämöllä oli kukkien ympäröimänä lippuryhmissä Suomen, Ruotsin ja Norjan liput sekä Sos.-dem. Puolueen ja Naisliiton liput. Näyttämön reunusta oli koristettu viherkasvein ja punaisin pienoislipuin. Kokoussalin seinämille oli ripustettu kymmenen suurta punaista sydäntä, jokaisen sydämen keskellä oli valokuvasuurennus kuvaamassa liiton eri toimintahaaroja: kesäkot, Ensi Koti, vanhainkoti, Tulevaisuus, Ursula, Työväen Kulkasrahasto, liittojuhlat, puhujakurssit, kansainvälinen toiminta ja kotitalouskurssit. Valkoisten pöytäliinojen peittämällä pöydillä oli värikkäitä kukkia ja kullekin kokousedustajalle varatut kauniin punaiset muovisalkut. Näyttämön yläpuolella oli suuri Naisliiton merkki ja parvekkeen reunaa koristi kokouspäivien tunnus »Sosialidemokratia — yhteistyön maailma».

Kokousedustajien, kokousta seuraamaan saapuneiden veteraanien ja kutsuvieraiden saavuttua paikoilleen esitti Helsingin Työväenyhdistyksen soittokunta Niilo Laihon johdolla musiikkiohjelmaa. Tämän jälkeen Sos.-dem. Naisliiton puheenjohtaja *Tyyne Leivo-Larsson* piti seuraavan sisältöisen avauspuheen:

Arvoisat läsnäolijat, kunnioitetut kutsuvieraat, liittomme veteraanit, hyvät liittotoverit!

Sosialidemokraattisen Naisliiton toimikunnan puolesta pyydän saada toivottaa Teidät kaikki tervetulleiksi tähän liittomme XXI:een edustajakokoukseen.

Erityisesti kohdistan tämän valtiovallan edustajalle, hallitusneuvos Aarne Tarastille. |

Pyydän myös toivottaa tervetulleiksi kokouksemme ulkomaiset kutsuvieraat rouva Esther Söderbomin Ruotsin sisarliitosta ja rouva Ruth Myhren Norjasta. Monet yhteensattumat ovat tällä kertaa supistaneet ulkomaisen osanottajamäärämme. Sitä kiitollisempia olemme siitä, että Ruotsin ja Norjan sos.-dem. naiset ovat lähettäneet edustajansa. (Puhuja kohdisti ulkolaisille vieraille muutaman sanan ruotsiksi.)

Kokoukseemme saapuneille, kutsuamme noudattaneille liittomme *veteraaneille* esitän sydämellisen tervetuloitoivoksen, johon sisällytän sen suuren kiitollisuuden tunteen, joka täyttää mielemme, nähdessämme teidän jatkuvan harrastuksenne yhteisen liittomme asioihin. .

Luettelematta kaikkia kutsuvieraita haluan edellisten lisäksi todeta, että Sosialidemokraattinen Puolue on kokoukseemme edustajakseen lähettänyt Puolueen puheenjohtajan Emil Skogin. Suurinta 'työläisnaisten yhteenliittymää', SAK:n naisjaostoa, edustaa Lempi Lehto. TUL:n naistoimikuntaa edustaa maisteri Helvi Raatikainen, Sos.-dem. nuorisoliittoa puheenjohtaja Antti Hietanen ja toimikunnan jäsen Urpu Vihavainen.

Ei-poliittisista järjestöistä tahtoisin ensisijassa mainita Kulutusosuuskuntien Keskusliiton, Työväen Sivistysliiton, Työväenyhteisöjen Keskuskeskuksen ja Sos.-dem. Raittiusliiton, joitten kanssa meillä on aina ollut mitä kiintein yhteistyö. Suomen Naisjärjestöjen Keskusliitto ja Väestöliitto samoin kuin Kotitalouskeskus ja Lomaliitto ovat niitä järjestöjä, joitten toiminta on mitä suurimmassa määrin kiinnostanut meidän liittoamme mitä todistaa mm. se, että olemme olleet mukana näitten järjestöjen hallintoportaissakin.

Lähellä meitä aivan erityisesti ovat Ensi Kotien Liitto ja Koteja Vanhuksille liitto niinkuin Äitien Lomahuoltokin.

Kiittäen sosialidemokraattista sanomalehdistöä sen toimintaamme kohtaan aina osoittamasta harrastuksesta toivotan lehdistön edustajat tervetulleiksi.

En luettele pitemmälti, mutta haluan liittotoimikunnan puolesta erikoisesti lausua kiitoksemme siitä, että kaikki kutsumamme järjestöt ja liikelaitokset ovat huomioineet kutsumme ja lähettäneet edustajansa kokoukseemme. Se on osoitus arvonnannosta meidän työtämme kohtaan ja samalla se on todistus välillämme vallinneesta hyvästä yhteistyöstä.

Lopuksi toivotan tervetulleiksi kokoukseemme tärkeimmät osanottajat, edustajat. On ilo todeta, että Teitä on näin paljon.

Kokouksemme edustajain runsaslukaisuus on todistus järjestömme jäsenmäärän kasvusta ja toiminnan vilkastumisesta. Se on myös todistus siitä kiinnostuksesta, jota jäsenemme tuntevat keskusjärjestöään kohtaan.

Se on ennen muuta osoitus harrastuksesta sitä aatteellista työtä kohtaan, jota meidän järjestöissämme kaikkialla koko maassa tehdään.

On toiminnallemme innoittavaa nähdä, että huoneet, suuretkin, käyvät ahtaksi sen aatteellisen voiman edessä, joka on meidän toimintamme johtotähtenä.

Toivotan, sanalla sanoen, jokaisen läsnäolevan tervetulleeksi!

Kulunut kolmivuotiskausi on ollut monella tavalla merkittävä, sisältyyhän siihen kolmet vaalitkin, nimittäin kunnallis- eduskunta- ja presidentin valitsijamiesvaalit. Sen lisäksi on puolueemme parlamentti, puoluekokous, ollut koolla. Kaikissa vaaleissa on sos.-dem. naisilla todettu olleen menestystä ja sillä tavoin puolueellakin, koska naiset muodostavat osan siitä.

Sisäpoliittisesti tilanne on ollut rauhaton, mistä tiheät hallitusvaihdokset ja eduskunnan hajoittaminen v. 1954 ovat osoituksia, "mutta sen lisäksi ovat monet työriittaisuudet ja milloin minkin nimiset kriisit olleet omiaan saattamaan ihmisten mielet ärtyneiksi.

Äskettäin kestänyt yleislakko oli meikäläiselle taholle vakava muistutus siitä, että porvarillisella puolella on unohdettu kauniit lupaukset ja puheet kansayhteydestä ja työn sekä sen tekijän arvosta.

Näin siitä huolimatta, että »Tuntematon sotilas» paraikaa kiertää maata ja maailmaa osoittamassa, mikä oli suomalaisen työläisen osuus maan puolustuksessa ja isänmaan asialla oltaessa.

Yleislakko oli tosin ammatillisen työväenliikkeen voimainponnistus, mutta meidän on muistettava, että rungon ammattiyhdistysliikkeessä muodostavat sosialidemokraattisen puolueen jäsenet ja tässä mielessä taistelu oli yhteinen. Se oli myös yhteinen naisille ja miehille. Erityisesti on merkittävä, että SAK vaati ja piti kiinni samansuuruisesta korotuksesta naisille ja miehille.

Tällaisina aikoina kysytään ihmisiltä aatteellista syvyyttä. Kysytään, miksi he ovat tulleet mukaan työväenliikkeeseen?

Onko heillä syvimpänä vaikuttimenaan henkilökohtainen hyöty, korkeampi palkka, ulkonainen asemaan kiipeäminen, vai todellinen halu tehdä työtä paremman ja oikeudenmukaisen yhteiskunnan puolesta, sellaisen, jossa jokaisella ihmisellä on hyvä ja turvallinen olo ja mahdollisuus kehittää itseään sekä käden taidoissa että hengen tiedoissa.

Sosialidemokraattisen puolueen ohjelmassa sanotaan puolueen tarkoitusperistä seuraavaa: »Pelkkä aineellisen hyvinvoinnin tai sosiaalisen turvallisuuden saavuttaminen ei voi olla yksilön tai yhteiskunnan korkein tavote. Yhtä tärkeätä on vapaan, sisäisesti rikkaan yksilöllisen ja yhteiskunnallisen sivistyselämän laajentaminen, syventäminen ja turvaaminen».

Tähän ohjelmaan sisältyy mitä suurimmassa määrin ihmisen hengen ja hengen viljelyn kunnioittaminen. Me tahdomme antaa ihmisille muutakin kuin jokapäiväisen leivän vain kohonneen tuntipalkan muodossa. Me tahdomme antaa hänelle ennen muuta mahdollisuudet oman minänsä ke-

hittämiseen, rikkaan ja syväluotaavan kulttuurielämän puitteissa, nykyistä hedelmällisemmän elämän luomiseksi.

Työväenliikkeessä on tämä tavoite nähty tärkeäksi jo paljon ennen kuin se tietoisesti oli sen jäsenistölle selvinnyt. Se oli tunnettu vaistonvaraisesti ja periaate sen mukaisesti hyväksytty.

Näinä aikoina, jolloin mitä erilaisimmat hurmioitumisriennot ja ns. aatteelliset huijausliikkeet pyrkivät saamaan ihmisiä valtaansa, on tärkeätä, että me emme unohda oman puolueemme aatteellista sisältöä ja tarkoituksiperää emmekä sen henkisen elämämme jalostamiseen tähtäävää toimintaa.

Meille periaateohjelma ei ole ollut vain sanoja, vaan se on elävää elämää viimeistä kirjainta myöten. Me olemme rakentaneet työväentaloja satamäärin, perustaneet näytelmäkerhoja, soittokuntia, lausuntaryhmiä jne. Kaikki nämä ovat vieneet omalla lohkollansa sivistyselämäämme eteenpäin jo paljon ennen kuin varsinainen Työväen Sivistysliiton johtama valistus- ja opintotyö alkoi. Sivistystyössä ovat myös kunnostautuneet naiset puolueemme piirissä.

Naisten on ansio myös siitä, että monet ia toivottavasti vähitellen kaikki työväentalot ovat muodostuneet kodikkaiksi järjestö- ja muun toiminnan tyyssijoiksi.

Meidän toimintamme päämäärä on poistaa köyhyys, puute, turvattomuus ja kaikki se, mikä tekee ihmisen elämän vaikeaksi. Me haluamme luoda sen tilalle uuden maailman, jossa elämän päivänpaiste tulee jokaisen osaksi. Sellaisen, joka on rakennettu niinkuin nykyaikainen talo, jonka jokaisesta ikkunasta pääsee aurinko paistamaan, jonka asfaltti-piha on muuttunut kukkivaksi ruohokentäksi. Mikään ei ahdistu, vaan päinvastoin kaikki on omiaan houkuttelemaan iloiseen yhteisöön. Että me olemme tähän päämäärään rehellisesti pyrkineet, sitä todistavat mm, rakentamamme lomakodit, vanhainkodit ja Ensi Kodit, nämä varattomien työläisnaisten suursaavutukset.

Hans Hedtoft, Tanskan sosialidemokraattien tunnettu, äsken manalle mennyt johtaja on sanonut:

»Sos.-dem. kansalaistoiminta on kulttuurityötä. Sen toiminnan päämääränä on koko kansan sivistystason nostaminen, sillä vain sen tehden se voi täyttää historiallisen tarkoituksensa».

Meidän järjestötoimintamme alullepanijat, esitaistelijat olivat mielikuvitusihmisiä, jotka näkivät suuria unia uudesta tulevaisuudesta. Paljon on toteutunut siitä, mikä silloin heidän ajatuksissaan tuntui rohkealta haaveelta. Uusia unennäkijöitä on tullut joukkoomme. Elämä kulkee eteenpäin!

Elämä vaatii kuitenkin myös omat lunnaansa. Kuluneen kolmivuotiskauden aikana on joukostamme poistunut monia uskollisia tovereita. Toimintakertomuksessa on mainittu eräitä ja minä tahtoisin tässä mainita heistä viisi.

Ida Aalle-Teljon, liittomme ensimmäisen puheenjohtajan ja kunniapuheenjohtajan elämänliekki sammui 17/6 1955

Lähtö ei tullut odottamatta, sillä olihan hän jo vähän aikaisemmin sattuneen 80-vuotispäivänsä vieton ohjelmaan nähden lausunut eräitä rajoittavia toivomuksia heikentyneeseen terveyteensä vedoten, mutta vaikka näin olikin, tuntui poismeno kuitenkin yllätyksellisen varhaiselta. Ida Aalle-Teljo oli uranuurtaja sanan täydessä merkityksessä. Hän oli esimerkillinen aatteen ihminen, joka ei pyytänyt mitään itselleen, vaan pyrki aina toimintansa kautta hyödyttämään sitä aatteellista työtä, jolle hän oli itsensä omistanut. Ida Aalle-Teljon elämä ja hänen jälkeensä jättämä jälkisäädös lahjoituksineen eri tarkoituksiin puhuvat kauniilla tavalla ihmisestä, jolle työ toisten hyväksi on muodostunut pyyteettömäksi kutsumukseksi.

Ida Aalle-Teljon ystävän ja nuoruuden toverin, meidän kaikkien hyvin tunteman turkulaisen liittotoverimme, liittomme perustajajäsenen *Tekla Tuomolan* elämänlanka katkesi marraskuun 5 p:nä 1953. Tekla Tuomola oli omistautunut turkulaiselle puolue-elämälle ja ennen muuta sikäläiselle sos.-dem. naisten toiminnalle. Hänen aina vieraanvarainen kotinsa oli avoinna kaikille liittomme jäsenille ja toimitsijoille ja mitä moninaisimmilla tavoilla hän on taloudellisestikin tukenut Varsinais-Suomen järjestötoimintaa. Tekla Tuomolan miellyttävä olemus säilyy niiden muistossa, jotka hänet tunsivat, mutta hänen toimintansa jää pysyväisesti muistiin merkittynä kertomaan aatteensa hyväksi toimineesta hyvästä ihmisestä.

Manan majoille siirtyi syksyllä 1955 monivuotinen kansanedustaja, liittomme toimikunnassa ja toiminnassa arvokkaan panoksen antanut, erityisesti pienviljelijänaisten kysymyksiin paneutunut, toverimme *Hilma Koivulahti-Lehto*. Tämä jäyhä eteläpohjalaisemäntä ei turhia puhunut, mutta toimi sitä enemmän. Hän tunsii sosialidemokraattisen naisliikkeen omakseen jo varsin varhain. Hän näki siinä sen yhteiskunnallisen tekijän, jonka avulla pienviljelijänaisten raskaaseen päivään voitaisiin saada helpotusta. Hänen jälkeensä jäänyt aukko riveissämme ei ole ollut täytettävissä, sillä hänen omakohtainen kokemuksensa sekä pienviljelijäemäntänä että yhteiskunnallisena luottamushenkilönä antoivat hänelle aivan ainutlaatuisen asiantuntemuksen. Olemme kiitollisia siitä, että olemme saaneet lukea hänet joukkoomme.

Tämän vuoden alussa olemme saattaneet viimeiseen lepoon *Fiina Pietikäisen*, työväenliikkeemme suuren herättäjän. Veteraanien rivit harvenevat. Fiina Pietikäinen, oli erikoinen ihminen, räiskyvä, sytyttävä taistelija ja samalla innostuttavan maalaileva puhuja. Hän oli laajalti maamme rajojen ulkopuolellakin tunnettu ja varsinkin ammattiyhdistysliikkeen keskuudessa hänen toimintansa jatkuvasti, korkeasta iästä huolimatta, oli huomattava. Fiina, Pietikäinen kuului siihen uranuurtajien joukkoon, joiden omakohtainen uhri ja panos on ollut suuri, mutta joilla on ollut ilo nähdä työnsä tuloksena elämän ehostuvan ja ihmisen sosiaalisen arvostuksen muuttuvan oikeudenmukaisemmaksi.

Tässä yhteydessä haluan poissiirtyneistä mainita myös useimmille meistä tuntemattoman *Helena Saksan*, 69 vuoden ikäisenä kuolleen rautatien siivoajan, joka kiittolisena omalle onnellisemmalle kohtalolleen, mutta sydän herkkänä toisten kärsimyksille, on testamenttilahjoituksena jättänyt n. 2 miljoonaa markkaa meidän liitollemme käytettäväksi liittotoimikunnan harkinnan mukaan varattomien sairaiden

- naisten hyväksi.

Kiitollisuudella on tämä lahjoitus vastaanotettu ja Helena Saksan muisto tulee jatkuvasti elämään keskuudessamme todistuksena siitä, että työhömmme luotetaan ja samalla toisaalta avustuksen kohteeksi joutuneet jatkuvasti lähettävät kiitolliset ajatuksensa epäitsekäälle, vaatimattomalle lahjoittajalle.

Monet ovat ne tässä yhteydessä nimeltä mainitsemattomat, jotka ovat kuluneen kolmivuotiskauden aikana siirtyneet elämän ja kuoleman rajan yli. Kaikki he ovat jälkeen jääneiden kiitollisessa muistissa ja heidän työnsä, olkoonkin, että se ehkä heidän itsensä mielestä ei ole ollut kovinkaan näkyvää tai merkittävää, on ollut välttämätöntä, jotta nyt näkyvä kokonaisuus olisi saatu aikaan.

He ovat olleet niitä yksityisiä kiviä, jotka pyramiidin rakentamisessa ovat tarpeen. Toiset näkyvät, toiset ovat siälläpäin, mutta jokainen on paikallaan yhtä välttämätön.

Kiitollisin mielin ja kaivaten muistamme hetken hiljaisuudella kaikkia poismenneitä.

Seisoalleen nousten kokouksen osanottajat kunnioittivat poismenneiden muistoa. Muistohetken aikana lauloi pianon säestyksellä oopperalaulaja Kalle Ruusunen »Oi muistatko vielä sen virren».

Liikuttavan ja tunnelmallisen muistotilaisuuden jälkeen liiton puheenjohtaja jatkoi:

Arvoisat läsnäolijat!

Kokoontuessamme tänään, melkein päivälleen kolmen vuoden kuluttua edellisestä kokouksestamme voimme todeta, että edustajakokoustemme sarjassa on tämä kokous XXI. Tähän kaikkien kokoustemme väliseen pitkään aikaan ja näiden kokousten ohjelmistoon on sisältynyt monenlaista. On ollut eteenpäinmenoa ja on ollut vastoinkäymisiä. On ollut myös eräitä koko kansamme elämään vaikuttaneita tapahtumia. Sellainen on mm. naisten *äänioikeustaistelu* ja voitto, jonka 50-vuotismerkkivuosi on tänä vuonna. Niinikään tulee tänä vuonna kuluneeksi 50 vuotta ensimmäisen liittomme äänenkannattajan -»*Työläisnaisen*» julkaisemista. *Ensimmäinen nainen* maamme hallitukseen nimitettiin v. 1926 eli 30 vuotta sitten. Se oli Miina Sillanpää ja hallituksen pääministerinä oli Väinö Tanner.

Sosialidemokraattiset naiset ovat kokonaisuutena ottaen maassamme olleet uranaukaisijoina toisille. Meidän on pidettävä huoli siitä, että säilytämme tämän aseman. Se, jos

- mikään todistaa aattemme elinvoimaa ja myös sen, että me tahdomme luoda uuden etuoikeuksista ja ristiriidoista vapaan, ihmisten tasa-arvoisuuteen rakentuvan maailman, josta sodat ja kaikenlainen sorto siirtyvät historian lehdille.

Toivon, että nyt edessäoleva kokous omalta osaltaan arvokkaana liittyä entisten kauniiseen lujaan ketjuun!

Toivotan vielä kerran Teidät kaikki tervetulleiksi ja julistan Sos.-dem. Naisliiton XXI edustajakokouksen avatuksi!

Puheen jälkeen saapui näyttämölavalle Päivän Nuorten ja Nuorten Kotkain parikymmenpäinen ryhmä, joka esitti joukkolausuntana Einari Vuorelan kirjoittaman runon »Luominen». Lausuntaesityksen loputtua nuoret ottivat esille kukin pienen punaisen sydämen, joihin tekstatuista kirjaimista muodostui tervehdyksenä kokoukselle lause »Sydämen voima on hyvyys».

Esityksensä jälkeen lapset kiinnittivät jokaisen kokoukseen saapuneen veteraanin rintaan ruusuninun.

Oopperalaulaja Kalle Ruusunen esitti nyt yksinlauluna pari kansanlaulua saaden kokousedustajien lämpimät suosioloitukset.

KUTSUVIERAIDEN TERVEHDYKSET.

Puheenjohtaja Leivo-Larsson luovutti ensimmäisen puheenvuoron hallitusneuvos Aarne Tarastille, joka esitti sosiaaliministeriön tervehdyksen. Puhuja lausui ilonsa saadessaan seurata tällaisen tärkeän elimen, kuin sosialidemokraattisten naisten ylintä päätäntävaltaa käyttävän kokouksen kulkua, korostaen samalla sitä, että maa tarvitsee hyviä kansalaisia ja naiset ovat juuri niitä, joilla on annettavanaan suurin panos.

Sos.-dem. Eduskuntaryhmän tervehdyksen kokoukselle toi ryhmän varapuheenjohtaja Aino Malkamäki.

Eri sosialidemokraattiset ja muut työväenjärjestöt olivat kunnioittaneet kokousta edustajiensa läsnäololla seuraavasti: Sos.-dem. Nuorisoliitto — puheenjohtaja Antti Hietanen ja toimikunnan jäsen Urpu Vihavainen, Sos.-dem. Raittiusliitto — toiminnanohjaaja Mauno Merilinna, SAK:n naisjaosto — kansanedustaja Lempi Lehto, Suomen Pienviljelijäin Liitto — kotitalousteknikko Elli Kallioranta, Työväen Urheiluliiton naistoimikunta — maisteri Helvi Raatikainen, Työväen Sivistysliitto — opintoneuvoja Anni Vallanti, KK:n Naiset Mukaan toimikunta — rouva Liisa Mustonen, Työväen Matkailuliitto ja Kansan Matkatoimis-

to — maisteri Pekka Railo, Nuoret Kotkat Keskusliitto — sihteeri Pentti Sulonen, Työväenyhteisöjen Keskus ja Yhteismainos sisarjärjestöineen — toimitusjohtaja Janne Hakulinen, Helsingin Työväenyhdistys — sihteeri Johan Pajusola, Väinö Voionmaan Opisto — maisteri Annikki Saarela-Johansson, Ensi Kotien Liitto — rouva Olga Tainio, Äitien Lomahuolto — kansanedustaja Elli Nurminen.

Edellä mainittujen työväen järjestöjen yhteisen tervehdyksen esitti Sos.-dem. Puolueen puheenjohtaja Emil Skog kohdistaen kiittävät sanat naisten toiminnalle puolueen piirissä.

Edustajiensa kautta olivat kokousta kunnioittaneet monet järjestöt, joiden kanssa liitto joutuu vuosien varrella olemaan läheisessä yhteistoiminnassa. Eri järjestöjen edustajat olivat seuraavat: Suomen Naisjärjestöjen Keskusliitto — maisteri Vivan Juthas, Kansalaisjärjestöjen Raittiustoiminnan Keskusliitto — toiminnanjohtaja Eero Kiviranta, Naisten Raittiuskeskus — kanslisti Senja Majanto ja maisteri Helvi Ojanne, Lomaliitto — kansanedustaja Lempi Lehto. Kaikkien edellämainittujen järjestöjen yhteisen tervehdyksen esitti kanslisti Senja Majanto, joka tervehdyksessään kiinnitti huomiota siihen, että Sos.-dem. Naisliitto erittäin voimakkaana järjestönä on tehnyt merkityksellistä työtä eri aloilla ja erikoisesti omaksunut aina ohjelmassaan ja työssään raittiuden merkityksen kansalaiskasvatuksessa.

Veteraanien tervehdyksen esitti Anni Rinne. Puhuja kiitti lämpimin sanoin liittotoimikuntaa siitä, että näin kauniisti muistetaan vanhempaa polvea. Veteraaneille tämä kokous on kuin retki muistojen pariin ja samalla heillä on nyt tilaisuus nähdä, ettei työ, jonka he aikoinaan ovat aloittaneet, ole mennyt hukkaan, vaan on tästä rakkaasta liitosta kasvanut voimakas järjestö, jonka työn merkitys on laaja ja kauaskantoinen.

Ruotsin Sos.-dem. Naisliiton edustaja Esther Söderbom esitti kokoukselle järjestönsä lämpimän tervehdyksen, samalla esittäen ihailunsa sos.-dem. naisten runsaasta osanotosta nyt olevassa kokouksessa.

Liiton puheenjohtaja Tyyne Leivo-Larsson kiitti kokouksen puolesta esitetyistä tervehdyksistä.

Kirjallisia tervehdyksiä olivat kokoukselle lähettäneet Sosialistisen Internationaalen naissihteeristön puolesta Nina Andersen, Saksan sos.-dem. naisten puolesta Hertha

Gotthelf ja Italian sosialistinaisten puolesta Angelina Balabanof. Itävallan sosialistipuolueen naisten keskuskomitean tervehdyksen lähettivät Gabriella Prof t ja Rosa Jochman liittäen kirjallisen tervehdyksensä oheen 100- kpl. kauniita naistenpäivämerkkejä, joita jaettiin kokouksen osanottajille.

Kotimaasta olivat kirjallisia tervehdyksiä lähettäneet seuraavat kokoukseen kutsutut mutta saapumasta estyneet veteraanit: Hilda Herrala Kemistä, Maria Heino Oulusta, Hilma Laine, Tekla Johansson ja Mandi Bränder Porista, Aino Hyväri Oulusta, Aino Takala ja Olga Haukkariutta Jyväskylästä, Anna Kajander Loviisasta, Mimmi Haapasalo Tampereelta, Anna Haverinen Jyväskylästä, Agda Jalkanen Savonlinnasta, Anni Ruotsalainen Porista ja Anni Katajamäki Joensuusta. Lisäksi Osakeyhtiö Hämeen Kansan puolesta Tapio Hirvisuo ja Matti Alanko tervehtivät kokousta sähköellä.

KOKOUKSEN LAILLISUUDEN JA PÄÄTÖS- VALTAISUUDEN TOTEAMINEN.

Puheenjohtaja Tyyne Leivo-Larsson totesi, että liiton sääntöjen 8 §:n mukaan on kutsu varsinaiseen edustajakokoukseen julkaistava vähintään viisi 'kuukautta ennen kokousta ja edelleen sääntöjen 12 §:n mukaan on toimikunnan tiedonannot toimitettava järjestöille liiton äänenkannattajan ja puolueen päivälehtien välityksellä sekä kiertokirjeillä. Tästä edustajakokouksesta on ilmoitettu järjestöille marraskuun 7. pnä 1955 lähetetyssä kiertokirjeessä n:o 6, Tulevaisuuden marraskuun numerossa, joka ilmestyi marraskuun 16. pnä sekä kaikissa puolueen päivälehdissä marraskuun 12. ja 17. päivien välisenä aikana. Näinollen on tästä kokouksesta ilmoitettu sääntöjen määrittämällä tavalla. Sääntöjen 8 §:n mukaan on liittotoimikunnan lähetettävä edustajakokoukselle aiotut esitykset lausuntoineen järjestöille vähintään kuusi viikkoa ennen kokousta. Sääntöjen 18 §:n mukaan on sääntöjen muutokset esitettävä varsinaiselle edustajakokoukselle edellä mainitulla 8 §:ssä säädetyllä tavalla. Sääntöjen mukaan olisi liittokokoukselle esitettyjen alustusten ollut oltava järjestöissä maaliskuun 11. päivään mennessä. Yleislakko alkoi maaliskuun 1. pnä, jolloin liittokokousalustusten painaminen jäi painokoneeseen Hämeen Kansan Kirjapainossa.

Yleislakko loppui maaliskuun 20. pñä, mutta sen jälkeen jatkui vielä kirjatyöntekijäin lakko maaliskuun 22. päivään asti. Kaksi päivää lakon loppumisesta eli maaliskuun 24. pñä lähetettiin alustusvihkot liiton toimistosta kaikille perusjärjestöille. Näin ollen olivat alustusvihkot sääntöjen määräämästä ajasta 13. päivää myöhässä.

Kun yleislakko on katsottava voittamattomaksi esteeksi ja kun muutoin on menetelty sääntöjen määräämällä tavalla, katsottiin kokous laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

EDUSTAJAIN VALTUUKSIEN HYVÄKSYMINEN.

Valtakirjain tarkastajain lausunto.

Olemme Sos.-dem. Naisliiton toimikunnan toimeksiannosta tarkastaneet liiton XXI:n edustajakokouksen edustajain valtakirjat verraten niitä verotilityksiin ja niissä esiintyviin jäsenmääriin ja saamme tarkastuksen tuloksena ehdottaa, että näiden 268 järjestön 291 edustajalle, kun heidät nimenhuudon yhteydessä todetaan paikalla oleviksi, myönnettäisiin täydet edustajavaltuudet.

Näistä on Kulosaaren Sos.-dem. Yhdistyksen naisjaoston, Rautpohjan Sos.-dem. Kerhon Naisjaoston, Suvilahden Sos.-dem. Yhdistyksen naisjaoston, Uskelan Sos.-dem. Ty:n Naisjaoston, Köörtilän Sos.-dem. Yhdistyksen naisjaoston ja Kettuvaaran Ty:n naisjaoston valtakirjat saapuneet sääntömääräistä aikaa myöhemmin.

Helsingissä, huhtikuun 21. pñä 1956.

Terttu Sainio

Aunet Seme

Valtakirjain tarkastajain lausunnon mukaisesti päätettiin myöntää täydet edustajavaltuudet näille 268 järjestön 291 edustajalle, kun heidät nimenhuudon yhteydessä todetaan paikalla oleviksi.

KOKOUKSEN VIRKAILIJAT.

Liittotoimikunnan ehdotuksen mukaisesti valittiin kokouksen puheenjohtajiksi Tyyne Leivo-Larsson Helsingistä, Elsa Kolinen Tampereelta ja Aili Siiskonen Mikkelistä. Sihteereiksi Anu Karvinen, Aune Seme ja sairastuneen Irja Salmelan tilalle Laila Lindbergh, kaikki Helsingistä. Pöytäkirjan tarkastajiksi Alli Kilpinen ja Emmi Leimu Helsingistä sekä varalle Tyyne Koskinen Helsingistä.

PÖYTÄKIRJAN PAINATTAMINEN.

Kokous hyväksyi liittotoimikunnan ehdotuksen, jonka mukaan pöytäkirja laaditaan lyhyesti ja tärkeimpiä puheenvuoroja pääkohdittain selostaen ja painatetaan. Pöytäkirjaa lähetetään painatuskustannuksia vastaavasta hinnasta yksi kappale niille osastoille, joiden jäsenmäärä on alle 100. Muille osastoille lähetetään kaksi kappaletta.

KOKOUKSEN ESITYSLISTA, TYÖOHJELMA JA KOKOUSSÄÄNNÖT.

Liittotoimikunnan laatima esityslista (alustusvihkon sivuilla 3 ja 4) hyväksyttiin samoin kuin seuraavat liittotoimikunnan ehdotukset kokouksen työohjelmaksi ja kokoussäännöiksi:

SOS.-DEM. NAISLIITON XXI EDUSTAJAKOKOUS HELSINGISSÄ

Työohjelma

Sunnuntaina huhtikuun 22. pnä:

Klo 11	HTY:n soittokunta, johtaa Niilo Laiho.
Avauspuhe: Sos.-dem. Naisliiton puheenjohtaja Tyyne Leivo-Larsson.
Päivän Nuorten ja Nuorten Kotkain tervehdys.
Yksinlaulua: Oopperalaulaja Kalle Ruusunen.
Kutsuvieraiden tervehdykset.
Käsitellään esityslistalta kohdat 3—7.
Kunniapuheenjohtajan kutsuminen.
Työväen marssi.
Klo 14—18	Lounastauko.
Asioiden käsittelyä.

Maanantaina huhtikuun 23. pnä:

Klo 9—9.30	Työväentalokysymys ja naiset, Janne Hakulinen.
» 9.30—12	Asioiden käsittelyä.
» 12—14	Lounastauko.
» 14—	Asioiden käsittelyä.
Kokouksen lopettaminen.

Tiistaina huhtikuun 24. pnä:

Klo 10

Retkeilyä.

Retkeilyn kohteina: Vanhainkoti Käpyrinne, Ensi Koti, Poikien Ammatikoulu, Kotitalouslautakunnan opetuskeittiö, Mäkelänkadun uusi kansakoulu, j

Retkeily järjestetään ainoastaan niille, jotka lunastavat sunnuntain aikana retkeilylipun å 150 mk kokouskansliasta.

Kokoussäännöt.

1. Puhe- ja päätösvaltaisia ovat edustajakokouksessa sos.-dem. naisyhdistysten ja työväenyhdistysten naisjaostojen valitsevat vakinaiset edustajat. Varaedustaja käyttää äänioikeutta vakinaisen ollessa estyneenä. Vakinaisen edustajan on poistuessaan jätettävä äänestyskorttinsa varaedustajalle.

2. Esitys- ja puheoikeutettuja ovat liittotoimikunnan ja liittoneuvoston jäsenet, tilintarkastajat, sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän naisjäsenet, sekä ne henkilöt, joille kokous erikoisella päätöksellä antaa puheoikeuden.

3. Jokaisella äänioikeutetulla edustajalla on päätöksiä tehtäessä yksi ääni. Äänten mennessä tasan voittaa se kantta, johon toimiva puheenjohtaja yhtyy. Vaaleissa ratkaisee arpa.

4. Vaalit toimitetaan umpilipuun, ellei kokous yksimielisesti toisin päättä.

5. Äänestykset toimitetaan nostamalla esiin kullekin edustajalle jaettu punainen edustajakortti.

6. Puheenvuorot on pyydetävä kirjallisesti.

7. Puheenvuorot on esitettävä puhujapaikalta.

8. Asia, jota ei ole mainittu esitysvihkossa, ei voi tulla edustajakokouksessa päätettäväksi, ellei se ole liittotoimikunnan esittämä, tai ellei kokouksen päätösvaltaisten edustajain enemmistö siihen suostu. Tämä ei kuitenkaan koske asioita, joista mainitaan yhdistyslain 14 §:ssä.

KUNNIAPUHEENJOHTAJAN KUTSUMINEN.

Liittotoimikunnan esityksen mukaisesti päätti edustajakokous kutsua liiton kunniapuheenjohtajaksi Naisliiton perustajajäsenen ja ansioituneen veteraanin Olga Tai-

n i o n. Liiton puheenjohtaja Tyyne Leivo-Larsson kiitti Olga Tainiota siitä suuriarvoisesta työstä, jota tämä koko elämänsä ajan on suorittanut työväenliikkeen hyväksi sosialidemokraattisen puolueen ja naisliikkeen piirissä. Samalla hän ojensi valitulle kunniapuheenjohtajalle Sos.-dem. Naisliiton XXI edustajakokouksen adressin. Kunnia-puheenjohtaja Olga Tainio kiitti liikuttuneena osakseen tulleesta ystävällisyydestä mainiten kunniapuheenjohtajaksi kutsumisen olevan suurimman kunnian, minkä kukaan voi toivoa. Hän lausui julki ilonsa siitä, että ne huiumat toiveet, joista liikkeen alkuunpanijat yli 50 vuotta sitten unelmoivat, ovat monissa kohdin jo täyttyneet. Se että tavoitteet on saavutettu, on ollut tietoisuuteen ja vastuuseen heränneen työväenluokan ansiota. Lopuksi Olga Tainio antoi tunnustuksen nuoremman polven työstä ja saavutuksista.

Tämän jälkeen laulettiin yhteisesti Työväen marssi. Seurasi lounastauko, jonka aikana Työväenyhteisöjen Keskus tarjosi lounaan kokouksen osanottajille työväentalon ravintolassa.

Kokousta jatkettiin klo 14 Tyyne Leivo-Larssonin puheen johdolla. Seurasi nimenhuuto, jonka suoritti Aune Seme.

SOS.-DEM. NAISLIITON XXI EDUSTAJAKOKOUKSEN EDUSTAJAT.

Helsingin piiri:

Haagan Ty:n Naisjaosto	Tyyne Nevalainen
H:gin Kunnantönteck. Sd. Nais- jaosto	Hilma Savolainen
H:gin Sd. Keskustelus. Naisjaosto	Inkeri Airola
H:gin Sos.-dem. Naisyhdistys	Kerttu Hiltunen
	Elsa Peräläinen
	Linnea Valkama
H:gin Sos.-dem. Ty:n Naisjaosto	Tyyne Paasivuori
H:gin Taloustönteck. Yhdistys	Edith Laakso
Kallion Sd. Naisyhdistys	Emmi Leimu
Kelkkalan Ty:n Naisjaosto	Lempi Karkulahti
Kruunuhaan Sd. Yhd. Naisjaosto	Katri Härkönen
Kulosaaren Sos.-dem. Naiset	Hilja Oksa
Käpylän Sd. Naisyhdistys	Laila Leskinen
Lauttasaaren Sd. Yhd. Naisjaosto	Maikki Heino
Oulunkylän Sos.-dem. Naiset	Ester Semberg

Pakila-Pirkkolan Sd. Ty:n Nais-
jaosto
Pasilan Ty:n Naisjaosto
Pitäjänmäen Ty:n Naisjaosto
Puistolan Ty:n Naisjaosto
Pukinmäen Sos.-dem. Naiset
Raittiussväen Sd. Naisjaosto
Ruoholahden Sd. Yhd. Naisjaosto
Sos.-dem. Virkanaisten Klubi
Suvilahden Sd. Naisjaosto
Tapanilan Ty:n Naisjaosto
Vallilan Sd. Naisyhdistys

Vallilan Sd. Ty:n Naisjaosto
Valt. Viran ja Toimenhlt. Sd. yhd.
Naisjaosto
Viipurin Sd. Naisyhdistys

Fanni Haaja
Ida Väänänen
Hiili Toivonen
Elli Salo
Lempi Hietanen
Alli Kilpinen
Aili Piironen
Aune Sihvo
Maire Manninen
Katri Nieminen
Signe Lahtinen
Alma Ukkonen
(Aila Mura toisena kok.
päivänä Signe L:n ti-
lalla)
Salli Hantunen
Tyyne Koskinen
Elsa Joenpolvi

Uudenmaan piiri:

Etelä-Espoon Ty:n Naisjaosto

Fiskarsin Sd. Ty:n Naisjaosto
Haimoon Selin Ty:n Naisjaosto
Hyvinkään Sd. Ty:n Naisjaosto
Jokelan Ty:n Naisjaosto
Järvenpään Ty:n Naisjaosto
Karjaan Sd. Yhd. Naisjaosto
Karkkilan Sd. Ty:n Naisjaosto i
Kellokosken Sd. Ty:n Naisjaosto
Keravan Ty:n Naisjaosto
Kerkkoon Sos.-dem. Naiset
Korson Sos.-dem. Naisyhdistys
Korson Ty:n Naisjaosto
Kuivannon Sd. Ty:n Naisjaosto
Leppävaaran Ty:n Naisjaosto
Lohjan Sos.-dem. Naisyhdistys

Loviisan Ty:n Naisjaosto
Nummelan Ty Elon Naisjaosto
Nummen Ty:n Naisjaosto
Ojakkalan Ty. Alku Naisjaosto

Orimattilan Sd. Ty:n Naisjaosto
Otalammien Ty:n Naisjaosto
Pitkäjärven Sd. Yhd. Naisjaosto
Rajamäen Ty:n Naisjaosto
Rekolan Ty:n Naisjaosto
Tapiolan Sd. Yhd. Naisjaosto

Helena Grönqvist
(Lempi Stick toisena
• kok.p.)
Katri Suomela
Kaarina Kuusinen
Naimi Lassila
Alma Raunio
Hellä Niinikoski
Lempi Tuomainen
Kaarina Lundberg
Hulda Tuomisto
Kaija Rantanen
Annikki Vahvelainen
Elisabeth Järvinen
Elsa Selmer
Aili Syväso
Maj-Lis Saari
Ida Rosendahl
Elin Hela
Vieno Pennanen
Taina Raikaskoski
Helvi Ahlgren
Marjatta Rodas (toisena
kok.p. Rakel Nordman)
Hanna Syväne
Alma Viirto
Anna Timonen
Aune Ylönen
Elina Siintola
Rauni Tuomainen

Tikkurilan Ty:n Naisjaosto	Elsa Kohtanen
Vanhankylän Sd. Yhd. Naisjaosto	Esteri Teikari
Virenojan Ty:n Naisjaosto	Saima Leppänen
Virkkalan Ty:n Naisjaosto	Ida Helle

Turun etel. piiri:

Auran Sd. Ty:n Naisjaosto	Sirkka Haarala
Kerttulin Sd. Yhd. Naisjaosto	Aino Mäkinen
Kyrön Ty:n Naisjaosto	Suoma Suomi
Kärsämäen Sd. Ty:n Naisjaosto	Fanny Paven
Loimaan kauppal. Sd. Naisyhdistys	Signe Korpela
Nummenmäen Ty:n Naisjaosto	Oili Sinisalo
Paimion Vistan Ty:n Naisjaosto	Kaija Salo
Raunistulan Sd. Ty:n Naisjaosto	Kaisu Randell
Salon Sd. Ty:n Naisjaosto	Alli Salmi
Turun Karj. sd. Yhd. Naisjaosto	Ebba Pyysing
Turun Kutoma-alan Sd. Yhd. Naisjaosto	Irja Heikkilä
Turun Sos.-dem. Naisyhdistys	Kirsti Toivonen
Turun Urheiluv. Sosialistiseuran Naisjaosto	Salli Ruokonen
Uskelan Sd. Ty:n Naisjaosto	Lea Ahtola

Satakunnan piiri:

Euran Sd. Ty:n Naisjaosto	Anni Viljanen
Eurajoen Ylisenpään Ty:n Naisjaosto	Salli Helkiö
Friitalan Ty:n Naisjaosto	Sanni Huhtanen
Harjavallan Ty:n Naisjaosto	Ester Siik
Jämijärven Ty:n Naisjaosto	Aila Pajunen
Kankaanpään Ty:n Naisjaosto	Aake Suvanto
Kauttuan Ty:n Naisjaosto	Aini Rantala
Keikyän Ty:n Naisjaosto	Meeri Mauno
Kiikan Sd. Ty:n Naisjaosto	Anna Lehmusto
Kiukaisten Ty:n Naisjaosto	Hilda Snäll
Kyläsaaren Ty:n Naisjaosto	Ragnhild Nevala
Köörtilän Sd. Yhd. Naisjaosto	Maire Vesa
Luvian Sd. Ty:n Naisjaosto	Anna Forsman
Noormarkun Ty:n Naisjaosto	Eeva Suvanto
Panehan Ty:n Naisjaosto	Hellin Ansio
Pihlavan Ty:n Naisjaosto	Alma Vesanen
Porin Sos.-dem. Naisyhdistys	Aili Eskola
	Eeva Pajunen
Rauman Sos.-dem. Naisyhdistys	Ida Kovanen
Rauman Sd. Ty:n Naisjaosto	Rosa Verho
Ruosniemen Ty:n Naisjaosto	Saima Reunanen
Säkylän Ty:n Naisjaosto	Aini Haimi
Toejoen Sd. Naisyhdistys	Sofia Salo
Tyrvää—Vammalan Sd. Yhd. Naisjaosto	Sirkka Koivi
Uuden-Koiviston Sd. Naisyhdistys	Impi Friman

Hämeen etel. piiri:

Forssan Ty:n Naisjaosto	Aune Vaaro
Harvialan Ty:n Naisjaosto	Helli Pienmunne
Humppilan Ty:n Naisjaosto	Saima Rantanen
Hämeenlinnan länt. Ty:n Naisjaosto	Aune Saari
Hämeenlinnan Sd. Naisyhdistys	Lyydia Louhi
H:linnan Ty:n Naisjaosto	Tuovi Takatalo
Idänpään Ty:n Naisjaosto	Jenny Talja
Iittalan Ty:n Naisjaosto	Margit Helin
Jokioisten Ty:n Naisjaosto	Annikki Lahtinen
Järvelän Ty:n Naisjaosto	Elli Romppainen
Lahden Sd. Naisyhdistys	Siiri Metsä
Leppäkosken Ty:n Naisjaosto	Saimi Elo
Länsi-Vanajan Ty:n Naisjaosto	Ida Berqvist
Parolan Ty:n Naisjaosto	Terttu Lehti
Riihimäen Sd. Ty:n Naisjaosto	Hilma Arja virta
Ryttylän Sd. Ty:n Naisjaosto	Eva Jokela
Someron Ty:n Naisjaosto	Eila Saarinen]
Toijalan Ty:n Naisjaosto	Jenny Alho
Turengin Ty:n Naisjaosto	Helvi Lehtonen
Valkeakosken Sd. Naisyhdistys	Martta Kajanto
Viialan Ty:n Naisjaosto	Ester Lantee

Hämeen pohj. piiri:

Aitolahden Ty:n Naisjaosto	Toini Loppinen
Jämsänkosken Ty:n Naisjaosto	Helmi Helsingius
Kinkomaan Ty:n Naisjaosto	Siiri Ryökäs
Koivistonkylän Ty:n Naisjaosto	Taimi Heiniö
Kuljun Sd. Yhd. Naisjaosto	Railli Antinaho
Lielahden Sd. To veriseuran Naisj.	Valma Lehtonen
Linnavuoren Ty:n Naisjaosto	Helga Lampila
Messukylän Sd. Naisyhdistys	Elli Helin
Mäntän Ty:n Naisjaosto	Eeva Leinonen
Nokian Ty:n Naisjaosto	Ester Eramo
Pirkkalan Sd. Yhd. Naisjaosto	Tellervo Majamaa
Pirkkalan Ty:n Taiston Naisjaosto	Meri Angelvu
Pispalan Sd. Ty:n Naisjaosto	Sanni Virta
Rantaperkiön Ty:n Naisjaosto	Hilma Vuori
Ruoveden Sd. Ty:n Naisjaosto	Anna Jokinen
Siuron Ty:n Naisjaosto	Saima Lehtikoinen
Säynätsalon Ty:n Naisjaosto	Aune Salama
Sääksjärven Sd. Yhd. Naisjaosto	Aino Henriksson
Tahmelan Ty:n Naisjaosto	Katri Järvinen
Tampellan Sd. Ty:n Naisjaosto	Aino Raittila
Tamp. Jalkinetyöl. Sd. Yhd.	
Naisjaosto	Sirkka Leppänen
Tamp. Karj. Sd. Yhd. Naisjaosto	Aino Nikoskelainen
Tampereen Sd. Naisyhdistys	Elsa Kolinen
	Hertta Sala
Tamp. Sd. Toveriseuran Naisjaosto	Thelma Ollila
Tamp. Urheilijain Sd. Yhd.	
Naisjaosto	Anni Flinck

Uudenkylän Ty:n Naisjaosto	Etti Salminen
Vuohijoen Ty:n Naisjaosto	Maija Humalamäki
Ylöjärven pohj. Sd. Yhd. Naisjaosto	Anna Kuivakangas

Kymen 1. piiri:

Haminan Sos.-dem. Naisyhdistys	Maire Peri
Inkeröisten Sos.-dem. Naisyhdistys	Helvi Helminen
	Aune Niinivuon
Karhulan Ty:n Naisosasto	Kerttu Hamnell
	Lilja Rantanen
Karhulan länt. Sd. Naisosasto	Martta Horto
	Tyyne Horto
Kausalan Ty:n Naisjaosto	Anna Salonen
Kotkan Sos.-dem. Naisyhdistys	Hilja Lehtinen
	Helga Forss
	Tyyne Pekkola
Kouvola Ty:n Naisjaosto	Valma Wikström
Kuusankosken Sos.-dem. Naisyhdistys	Alli Jokelin
	Lea Martelius
Kymintehtaan Sos.-dem. Naisyhdistys	Irja Skofelt
	Aili Väre
Metsolan Sos.-dem. Ty:n Naisjaosto	Greta Muuri
Munsaaren Ty:n Naisjaosto	Terttu Lahtinen
Myllykosken Ty:n Naisjaosto	Hilkka Mänttari
Neuvottoman Ty:n Naisjaosto	Jenny Koisi
Otsolan Ty:n Naisjaosto	Martta Heikkilä
Popinniemen Sos.-dem. Naisyhdistys	Ellie Aronen
	Agda Nyman
Pyhtään Sos.-dem. Naisyhdistys	Katri Lindfors
Summan Sd. Ty:n Naisjaosto	Ilmi Raja
Sutelan Sd. Ty:n Naisjaosto	Lilja Immonen
Tiutisten Sos.-dem. Naisyhdistys	Vuokko Jansson
Voikan Sos.-dem. Naisyhdistys	Toini Sipola

Saimaan piiri:

Enson Ty:n Naisjaosto	Elin Nurminen
Imatran Sd. Ty:n Naisjaosto	Eeva Lappalainen
Joutsenon Ty:n Naisjaosto	Hilda Sallinen
	Toini Kupiainen
	Tyyne Pesu
Korvenkylän Ty:n Naisjaosto	Aino Räisänen
Lappeenrannan Sos.-dem. Naisyhdistys	Anni Pitkonen
Lauritsalan Ty:n Naisjaosto	Aili Matikainen
Parikkalan Ty:n Naisjaosto	Siiri Lyytikäinen
parkkarilan Sd. Ty:n Naisjaosto	Anna Tirkkonen
Rautjärven Ty:n Naisjaosto	Ilona Sinkkonen
Simpeleen Sos.-dem. Naisyhdistys	
Tainionkosken Sos.-dem. Naisyhdistys	Impi Harju
	Aili Matilainen

Taipalsaaren Ty:n Naisjaosto
Vuoksenniskan Sos.-dem. Naisyhdistys

Hilve Pekurinen

Anni Rossi

Maila Vehviläinen

Mikkelin piiri:

Anttolan Ty:n Naisjaosto
Enonkosken Ty:n Naisjaosto
Heinolan Ty:n Naisjaosto
Mikkelin Sos.-dem. Naisyhdistys

Aune Pyrhönen
Elli Kaasinen
Ester Numminen
Aili Siiskonen
Hilda Marttinen
Lempi Rutanen
Kaarina Uimanen
Martta Valtonen

Mäntyharjun Ty:n Naisjaosto
Pieksämäen Ty:n Naisjaosto
Puumalan Ty:n Naisjaosto
Rantasalmen Ty. Sovinnon
Naisjaosto
Ruokojärven Ty:n Naisjaosto
»Yritys»
Savonlinnan uusi Sos.-dem.
Naisyhdistys
Vihtarin Ty:n Naisjaosto

Sirkka Takkinen

Siiri Sairanen

Kaarina Kosonen
Hilja Koponen

Kuopion länt. piiri:

Alapitkän Ty:n Naisjaosto
Hankasalmen asemanseudun
Sd. Ty:n Naisjaosto
Iisalmen kk:n Ty:n Naisjaosto
Iisalmen Sd. Ty:n Naisjaosto
Konneveden Ty:n Naisjaosto
Kuopion Sos.-dem. Naisyhdistys
Könönpellon Sd. Ty:n Naisjaosto
Lapinlahden Ty:n Naisjaosto
Luttilan Ty:n Naisjaosto
Maaningan Ty:n Naisjaosto
Sorsakosken Sd. Ty:n Naisjaosto
Varkauden Sos.-dem. Naisyhdistys

Vesannon Ty:n Naisjaosto

Martta Joronen

Toini Leinonen •
Martta Koponen
Sanelma Kumpulainen
Aino Vainio
Milma Hartikainen
Lempi Venäläinen
Olga Mehtonen
Hulda Suhonen |
Saimi Piippo
Helmi Itkonen
Liisa Kilpeläinen
Edla Heiskanen
Liisa Simonen l

Kuopion it. piiri:

Joensuun Sos.-dem. Naisyhdistys
Joensuun Sd. To veriseuran
Naisjaosto
Joensuun Ty:n Naisjaosto
Kettuvaaran Sd. Ty:n Naisjaosto
Lieksan Ty:n Naisosasto
Outokummun Ty:n Naisjaosto
Pankakosken Ty:n Naisjaosto
Tohmajärven Kemien Ty:n
Naisjaosto
Uimaharjun Rahkeen Sd. Ty:n
Naisjaosto
Värtsilän Ty:n Naisjaosto

Lydia Kurki

Lyyli Raninen
Aino Drockila
Helmi Piiparinen
Bertta Pellikka
Laina Leskinen
Helmi Toivonen

Anja Koljonen

Impi Karvonen
Maila Karvonen

Vaasan it. piiri:

Haapamäen Ty:n Naisjaosto	Kaarina Kitunen
Inhan Sd. Ty:n Naisjaosto	Saima Jokipii
Jyskän Sd. Ty:n Naisjaosto	Aili Lehtonen
Jyväskylän Sos.-dem. Naisyhdistys	Helka Rantanen
	Tyyne Laukkanen
Keski-Palokan Sd. Ty:n Naisjaosto	Toini Lehtonen
Keuruun Sos.-dem. Naisyhdistys	Lempi Palva-aho
Kukkumäen Sd. Ty:n Naisjaosto	Toini Suomalainen
Lohikosken Ty:n Naisjaosto	Martta Eljander
Puuppolan Ty:n Naisjaosto	Edla Virtanen
Rautpohjan Sd. Kerhon Naisjaosto	Sanni Ketonen
Saarijärven Sos.-dem. Naisyhdistys	Na?ti Kalmgreen
Suolahden Sos.-dem. Naisyhdistys	Lydia Kärkkäinen
Tikkakosken Sd. Ty:n Naisjaosto	Aune Laitinen
Vaajakosken Ty:n Naisjaosto	Kerttu Hintikka
Vesangan Ty:n Naisjaosto	Eeva Häkkinen
Ähtärin Ty. Vääräkosken Naisjaosto	Seivja Ylänen
Äänekosken Sos.-dem. Naisyhdistys	Vieno Jauhiainen
	Elvi Blåberg

Vaasan et. piiri:

Huutoniemen Sd. Ty:n Naisjaosto	Eeva Niemi
Ilmajoen Ty:n Naisjaosto	Martta Rajala
Koskenkorvan Ty:n Naisjaosto	Maija Koskiniemi
Laihian Ty:n Naisjaosto	Edith Mäki-Uuro
Palosaaren Ty:n Naisjaosto	Elli Annala
Seinäjoen kauppalan Sos.-dem. Naisyhdistys	Ellen Vanhala
Vaasan Sd. Toveriseuran Naisjaosto	Laila Ketola
Vaasan Sd. Ty:n Naisjaosto	Sanni Valli

Vaasan pohj. piiri:

Isonkyrön Ty:n Naisjaosto	Aini Saari
Kannuksen Ty:n Naisjaosto	Helli Märsylä
Kokkolan Sos.-dem. Naisyhdistys	Siviä Ala-Pöllänen
Lapuan Ty:n Naisjaosto	Toini Jokikallio
Pietarsaaren Sd. Ty:n Naisjaosto	Airi Puroaho
Ykspihlajan Ty:n Naisjaosto	Vuokko Pöyhölä
Ylistaron Ty:n Naisjaosto	Laina Keitto

Oulun piiri:

Kuusamon Ty:n Naisjaosto	Mirjam Majava
Oulun Sos.-dem. Naisyhdistys	Lydia Tolonen
	Taimi Rinne-Virolainen
Oulunsalon Sd. Ty:n Naisjaosto	Olga Kokko
Oulun Vaaran Sos.-dem. Naisyhdistys	Signe Tiitinen
Ylivieskan Sd. Ty:n Naisjaosto	Signe Myllys

Kainuun piiri:

Kajaanin Sd. Ty:n Naisjaosto	Rauha Lindh !
Kuhmon Sd. Ty:n Naisjaosto	Liisa Kärki
Otanmäen Sd. Ty:n Naisjaosto	Rauha Niukkanen

Lapin piiri:

Karihaaran Sd. Ty:n Naisjaosto	Lir.da Lumpus
Kemin Sos.-dem. Naisyhdistys	Aune Karjalainen
Kemijärven Sd. Ty:n Naisjaosto	Eeva Alppiranta
Kursun Ty:n Naisjaosto	Hanna Kursu
Pajusaaren Teollisuusalueen Sd. Naisjaosto	Hilde Kyröläinen
Rovaniemen Sd. Ty:n Naisjaosto	Martta Kallo
	Irma Lukkarinen

Edellämainituille 257 järjestön 280 edustajalle hyväksyttiin täydet edustajavaltuudet. Lisäksi oli kokouksessa seuraavat kutsuvieraat, veteraanit, piirien edustajat ja toimihenkilöt.

Kutsuvieraat:

Sos.-dem. Puoluetoimikunta: puheenjohtaja Emil Skog
 Sos.-dem. Eduskuntaryhmä: varapuheenjohtaja Aino Malkamäki
 Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton naisjaosto: kansanedustaja Lempi Lehto
 Työväen Urheiluliiton naistoimikunta: maist. Helvi Raatikainen
 Suomen Sos.-dem. Nuorisoliitto: puheenjohtaja Antti Hietanen ja liittotoimikunnan jäsen Urpu Vihavainen
 Sos.-dem. Raittiusliitto: toiminnanohjaaja Mauno Merilinna
 Suomen Pienviljelijäin Liitto: kotitalousteknikko Elli Kallioranta
 Nuoret Kotkat Keskusliitto: sihteeri Pentti Sulonen
 Helsingin Työväenyhdistys: isännöitsijä Johan Pajusola
 Helsingin Sos.-dem. piiri: puheenjohtaja Yrjö Rantala
 Kulutusosuuskuntien Keskusliiton naistoimikunta: rva Liisa Mustonen
 Työväen Sivistysliitto: opintoneuvoja Anni Vallanti
 Työväen Matkailuliitto ja Kansan Matkatoimisto: maist. Pekka Railo
 TK, Yhteismainos ja sen sisärjestöt: johtaja Janne Hakulinen
 Ensi Kotien Liitto: puheenjohtaja Olga Tainio
 Äitien Lomahuolto: kansaned. Elli Nurminen
 Koteja Vanhuksille: rouva Maija Vuoristo
 Väinö Voionmaa Opisto: maist. Annikki Saarela-Johansson
 Suomen Sosialidemokraatti: toimittaja Irja Lönnngren
 Kansan Lehti: toimittaja Sisko Salava
 Vihuri: toimittaja Teppo Meriluoto
 Sosiaaliministeriö: hallitusneuvos Aarne Tarasti
 Lomaliiton naisjaosto: kansanedustaja Lempi Lehto

Naisten Raittiuskeskus: kanslisti Senja Majanto ja maisteri
 Helmi Ojanne
 Kansalaisjärjestöjen Raittiustoiminnan Keskusliitto: toiminnan-
 johtaja Eero Kiviranta
 Suomen Naisjärjestöjen Keskusliitto: maist. Vivan Juthas

Veteraanit:

Hilda Aalto Helsingistä
 Hilma Ahola Iittalasta
 Lydia Bränder Tampereelta
 Tilda Enne Porista
 Mandi Preyberg Kotkasta
 Selma Halinen Mikkelistä
 Martta Huttunen Helsingistä
 Lempi Hänninen Karhulasta
 Maria Ikävalko Imatralta
 Olga Jägermalm Helsingistä
 Mimmi Karjalainen Riihimäeltä
 Ida Kunelius Helsinsistä
 Helmi Lappalainen Helsingistä
 Laina Lehtonen Helsingistä
 Amalia Leiri Haminasta
 Alma Luhtala Helsingistä
 Laura Mikkola Keuruulta
 Lydia Männikkö Helsingistä
 Dagmar Niklander Helsingistä
 Hilma Nenonen Helsingistä
 Sofia Nyrkkö Helsingistä
 Rauha Ojala Tampereelta
 Mimmi Peltonen Kotkasta •
 Alina Päiviö Kymninlinnasta
 Hilma Rajala Helsingistä
 Anni Rinne Helsingistä
 Saima Säilä Turusta
 Lyyli Takki Helsingistä
 Mandi Tolonen Mikkelistä
 Olga Tainio Helsingistä
 Elin Tulonen Sunilasta

Naisten piirijärjestöjen edustajat:

Uudenmaan ja Helsingin piiri: Marjatta Kangas
 Turun et. piiri: Sylvi Siltanen
 Satakunnan piiri: Irja Terho
 Kymen piiri: Lempi Leino
 Mikkelin piiri: Helmi Liukkonen
 Kuopion länt. piiri: Edith Terästä
 Vaasan it. piiri: Fanni Front
 Vaasan et. piiri: Meeri Peltokangas-
 Vaasan pohj. piiri: Lyyli Eveli
 Oulun piiri: Hanna Ojala
 Kainuun piiri: Anna Heikkinen
 Lapin piiri: Kerttu Värn

Liittotoimikunta:

Tyyne Leivo-Larsson
Meeri Kalavainen
Martta Salmela-Järvinen
Ulla Tiilikainen
Aino Malkamäki
Elli Nurminen
Kaisa Hiilelä

Varajäsenet:

Lempi Lehto
Martta Kulonen
Impi Lukkarinen
Vappu Heinonen
Laura Bränder- Wallin
Selma Hiisivaara-Mörk

Tilintarkastajat:

Terttu Salminen
Lahja Simonen
Bertta Latvala
Vera Sumu

Yksityisiä: 1

Maria Sinisalo

Liiton toimihenkilöt:

Sihteeri Anu Karvinen
Taloudenhoitaja Terttu Sainio
Järjestösihteeri Aune Seme
Kotitaloussihteeri Hilma Aatrakivi
Toimitussihteeri Laila Lindbergh
Kirjanpitäjä Hilma Juntunen
Kassanhoitaja Hilkka Rapo
Toimistoapulainen Lyyli Järvinen
» Liisi Lahtinen
Toimitsija Hilja Tiainen
» Sirkka Lipponen
» Martta Niemi-Hieta
» Ester Muukkonen
Neuvoja Aili Kiljunen
» Emmi Lehtonen
» Hilda Leander
» Lyyli Koivunen
Lähetäjä Kerttu Likovuori
Toimittaja Helinä Tuomi

Nimenhuudossa todettiin, että kokouksessa oli läsnä 280 täysivaltaista edustajaa 257 järjestöstä. Edellisten lisäksi oli kokousta seuraamassa 220 henkilöä eri puolilta maata. Yhteensä oli kokouksessa läsnä 500 henkilöä.

HAUDOILLA KÄYNTI.

Puheenjohtaja ilmoitti, että liittotoimikunnan ehdotuksesta ovat kokousaamuna käyneet liittokokousedustajien lähetystöt tervehdyskäynneillä eräiden veteraanien haudoilla. Tervehdyksen viejät valittiin edellisenä päivänä pidetyssä Äitien Lomahuollon kokouksessa ja olivat lähetystössä kaikki piirijärjestöt edustettuina. Kukkatervehdys vietiin Ida Aalle-Teljon, Hilja Pärssisen, Aino Lehtokosken, Anni Huotarin, Hilda Seppälän, Maria Paason, Laura Härmän, Fiina Pietikäisen ja Taavi Tainion haudoille. Niinikään on Jokioisten Ty:n naisjaoston toimesta viety edustajakokouksemme kukkatervehdys tänä aamuna Miina Sillanpään hautakummulle.

ÄÄNTENLASKIJAT.

Ääntenlaskijoiksi valittiin liittotoimikunnan ehdotuksen mukaisesti yksimielisesti seuraavat henkilöt: Elisabeth Järvinen Korsosta (Uusimaa) kokoonkutsujana, Hellin Pienmunne Harvialasta (Hämeen et.), Mirjam Majava Kuusamosta (Oulunp.), Aili Väre Kuusankoskelta (Kymen p.), Aino Drockila Joensuusta (Kuopion it.) ja Airi Puroaho Pietarsaaresta (Vaasan pohj.). Liittotoimikunnan edustajaksi valittiin Terttu Sainio.

VALIOKUNNAT.

Liittotoimikunnan ehdotus eri valiokunnista ja niiden kokoonpanosta hyväksyttiin yksimielisesti kokonaisuudessaan. Asetettiin seuraavat valiokunnat:

Menettelytapavaliokunta: Vieno Jauhiainen Äänekoskelta (Vaasan it.) kokoonkutsujana, Aili Eskola Porista (Satakunta), Katri Lindfors Pyhtäältä (Kymen p.), Salli Ruokonen Turusta (Turun et.), Laila Ketola Vaasasta (Vaasan et.), Anni Flinck Tampereelta (Hämeen pohj.) ja Salli Hantunen Helsingistä. Liittotoimikunnan edustajina Tyyne Leivo-Larsson, Martta Salmela-Järvinen ja Anu Karvinen.

Ohjelmavaliokunta: Siiri Metsä Lahdesta (Hämeen et.) kokoonkutsujana, Aino Räisänen Lappeenrannasta (Saimaa), Vuokko Pöyhölä Ykspihlajasta (Vaasan pohj.), Laina Leskinen Outokummusta (Kuopion it.), Milma Harti-

kainen Kuopiosta (Kuopion länt.), Aune Karjalainen Kemistä (Lapin p.) ja Hilja Lehtinen Kotkasta (Kymen p.). Liittotoimikunnan edustajina Aino Malkamäki, Meeri Kalavainen ja Ulla Tiilikainen.

Valistusasiainvaliokunta: Liisa Kilpeläinen Varkaudesta (Kuopion länt.) kokoonkutsujana, Taimi Rinne-Virolainen Oulusta, Sofia Salo Toejoelta (Satak.), Vieno Pennanen Porvoosta (Uusimaa), Sirkka Leppänen Tampereelta (Hämeen pohj.), Tyyne Laukkanen Jyväskylästä (Vaasan it.) ja Martta Kallo Rovaniemeltä (Lapin p.). Liittotoimikunnan edustajina Elli Nurminen, Martta Kulonen ja Aune Seme.

Talousvaliokunta: Elsa Peräläinen Helsingistä kokoonkutsujana, Anni Rossi Vuoksenniskalta (Saimaa), Naimi Lassila Hyvinkäältä (Uusimaa), Margit Helin Iittalasta (Hämeen et.), Ester Siik Harjavallasta (Satak.), Tyyne Vihne Pieksämäeltä (Mikkelin p.) ja Rauha Lindh Kaajanista (Kainuu). Liittotoimikunnan edustajina Kaisa Hiilelä, Lempi Lehto ja Terttu Sainio.

I LIITON TOIMINTAKERTOMUKSET vv. 1953—54—55.

(Alustusvihkon sivut 5—68).

Elsa Kolisen johtaessa puhetta ryhdyttiin käsittelemään liiton toimintakertomuksia vuosilta 1953—55.

Ensimmäisen puheenvuoron käytti liiton sihteeri *Anu Karvinen*. Puheenvuorossaan hän kiinnitti huomiota kuluneen kolmen vuoden aikana saavutettuihin tuloksiin. Edellisestä liittokokouksesta lähtien on mm. perusjärjestöjen määrä lisääntynyt 71:llä järjestöllä. Eduskunnan sos.-dem. naisedustajien määrä on lisääntynyt 3:lla ja on nyt sos.-dem. naiskansanedustajia kaikkiaan 12. Valtuustoissa on sos.-dem. naisia nykyisin 228, joten lisäys edellisiin kunnallisvaaleihin on 27 sos.-dem. naista. Liiton palvelukseen on saatu kolme uutta poliittista järjestäjää, jotka puolue on palkannut puoluekokouksen päätöksellä, joten poliittisia järjestäjiä on nykyisin neljä. Liittouhlat pidettiin Tampereella 1953 ja retkeilypäivät Kuopiossa 1955, jotka molemmat onnistuivat aivan erinomaisesti. Puhujakursseja on pidetty joka vuosi ja ovat ne jatkuvasti olleet erittäin suosittuja. Ensimmäisen kerran on järjestetty myös piiritoimitsijakurssit. Kunnallispäiviä on sos.-dem. kunnallisnaisille pidetty kolmet. Opintorahastosta on jaettu apurahoja kaikkiaan 21:lle liittomme jäsenelle. Kotitaloudellinen kurssitoiminta on ollut erittäin vilkasta, samoin on järjestetty

useita talvipäiviä. Liiton äänenkannattaja Tulevaisuus on edelleen ilahduttavalla tavalla osoittanut nousua levikissään. Samoin taloudellinen tilanne on kehittynyt myönteiseen suuntaan.

Aluksi suoritettiin yleiskeskustelu.

Aili Siiskonen kiinnitti huomiota toimivien järjestöjen lukumäärään mainiten, että näin kunnioitettavat luvut herättävät ulkopuolistakin arvontaa ja luottamusta. Puheenvuoron käyttäjä kiitti koko kentän puolesta liiton johtoa, joka on todella paneutunut liiton työn eteenpäin kehittämiseen. Hän kiitti erityisesti liiton puheenjohtajaa, sihteerä ja liittotoimikuntaa ansiokkaista työvuosista ja työstä, joka on tuottanut tuloksia.

Anni Flinck mainitsi mm.: Liiton toiminta on ollut erittäin laajaa ja kulkenut kunnioitettavissa mittasuhteissa. Mennyt 3-vuotiskausi on ollut tavattoman vaiherikasta, on ollut liittojuhlia, retkeilypäiviä, lukuisia neuvottelutilaisuuksia. Tulevaisuuden levikki on jatkuvasti noussut, on ollut kolmet tärkeät vaalit, kunnallisvaalit, eduskuntavaalit ja presidentin valitsijamiesvaalit, joissa kaikissa sosialidemokraattisten naisten saamat äänimäärät ovat olleet huomattavat. Kurssitoiminta on ollut hyvää, Järjestönainen, oma sisäinen lehtemme on mennyt vapaakappaleena toimihenkilöille. Ensi Kotien liiton toiminta, Äitien Lomahuollon ja Koteja Vanhuksille liiton toiminta on kasvanut entisestään. Myös järjestöjen lukumäärä on edellisestä edustajakokouksesta kasvanut ja niiden toiminta on ollut kaikin puolin tuloksellista. Meidän on syytä lähteä tulevalle taipaleelle entistä tehokkaammin ja vaikeata se ei suinkaan ole, sillä lähtöpaalu on todella hyvä.

Elvi Blåberg yhtyi edellisiin puheenvuoron käyttäjiin antaen kolmen vuoden aikana liittotoimikunnan ja liiton suorittamalle työlle täyden tunnustuksen ja mainiten, että kaikki on hyvin, jos toiminta jatkuu samaan suuntaan.

Siirryttiin toimintakertomuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Kohdat »yleiskatsaus, joukostamme poistuneita, liittotoimikunta, jaostot, toimihenkilöt, toimisto, taloudellinen toiminta, testamentit, kummilapset, Työväen Kukkasrahasto, kerhohuoneistot, tiedonannot osastoille, Järjestönainen, yhteistoiminta eri järjestöjen kanssa, kunnianosoituksia, kansainvälinen toiminta, pohjoismainen yhteistyö, liiton edustajakokous, Sos.-dem. Puolueen XXIII puoluekokous, liittoneuvosto, aloitteita ja lausuntoja, juhlivia järjestöjä, opintorahasto, suullinen valistustyö, tilapäispuheet, kunnallispäivät, eduskuntavaalit, vaalien tulos, kunnallisvaalit, liittojuhlat» hyväksyttiin keskustelutta.

RETKEILYPÄIVÄT.

Anni Flinck ehdotti, että tämä asia lähetettäisiin valistusasiainvaliokuntaan. Tämä siitä syystä, että Kuopiosta, onnistuneilta retkeilypäiviltä kotiin tultua oli suuri pettymys, kun huomattiin, että Suomen Sosialidemokraatti ei laisinkaan huomionnut meidän retkeilypäiviämme. Vasta keskiviikkona, pari päivää retkeilypäivien jälkeen, oli Sosialidemokratissa myöhästynyt vähäinen uutinen suurista juhlistamme. Yleensäkin meikäläisten sanomalehtien huomio naisten toimintaa kohtaan on ollut penseätä.

Asia päätettiin lähettää tältä kohtaa valistusasiainvaliokuntaan. Muuten kohta »retkeilypäivät» hyväksyttiin.

Kohdat »puhujakurssit, piiritoimitsijakurssit, kurssit liittotoimikunnalle, liiton osastot, juhlatoiminta, naisten maaliskuu, osastojen toiminta, sos.-dem. naisten piiritoimikunnat ja piiritoimikuntien naisjaostot sekä piirijärjestöjen vuosi- ja neuvottelukokoukset» hyväksyttiin keskustelutta.

VÄHÄVARAISTEN SEUTUJEN AVUSTAMINEN.

Mirjam Majava kiitti liittotoimikuntaa siitä, että liitolla on ollut tällainen toimintamuoto ja että naisliitto on toiminut ikään kuin postikonttorina välittäessään vähävaraisten perheiden osotteita perusjärjestöille. Myös etelässä on paljon avun tarpeessa olevia perheitä. Näille perheille paketit varsinkin joulun alla ovat erittäin tervetulleita.

Kohta hyväksyttiin.

Kohta Tulevaisuus hyväksyttiin keskustelutta.

KOTITALOUDELLINEN TOIMINTA.

Kohta hyväksyttiin Aili Puroahon korjaushuomautuksella, että Pietarsaari kuuluu Vaasan pohjoiseen piiriin eikä eteläiseen, kuten alustusvihkoon on merkitty. Korjaus huomioitiin.

Kohta Sosiaalinen toiminta hyväksyttiin keskustelutta.

Valistusasiainvaliokunta kohtaan retkeilypäivät:

Anni Flinckin puheenvuoron johdosta valistusasiainvaliokunta totesi, että koska maan muut sosialidemokratistiset lehdet ovat suhteellisen kiitettävästi suhtautuneet naisten toimintaan, olisi väärin, että edustajakokous esittäisi muistutuksen koko sos.-dem. lehdistölle. Liiton ta-

holta on kuitenkin, jos tällaiset myöhästymiset toistuvat, tehtävä huomautus Suomen Sosialidemokraatille.

Valiokunnan esitys hyväksyttiin ja kohta retkeilypäivät katsottiin kokonaisuudessaan hyväksytyksi.

Toimintakertomukset katsottiin kokonaisuudessaan hyväksytyiksi ja asian käsittely päättyneeksi.

TILIKERTOMUSTEN HYVÄKSYMINEN JA TILI- JA VASTUUVAPAUDEN MYÖNTÄMINEN.

Otettiin käsiteltäväksi vuosien 1953, 1954 ja 1955 tilikertomukset, jotka oli monistettuina jaettu kokousedustajille.

Taloudenhoitaja Terttu Sainio selosti yksityiskohtaisesti ja valaisevasti eri vuosien taloudellista toimintaa ja tilikertomusten muodostumista.

Selostuksen jälkeen vuoden 1953, 1954 ja 1955 tilikertomukset, kukin erikseen, hyväksyttiin keskustelutta ja kunkin vuoden tilinpäätös vahvistettiin.

Puheenjohtaja Elsa Kolisen luettua edellämainittujen vuosien tilintarkastuslausunnot myönnettiin liittotoimikunnalle tili- ja vastuuvapaus sanotuilta vuosilta.

Tyyne Leivo-Larsson: Haluan nimenomaan tässä kohtaa tuoda esille vilpittömän kiitoksen liiton toimihenkilöille, jotka ovat erittäin vastuuntuntoisesti hoitaneet liiton raha-asioita. Ursulalle myös erityinen kiitos, sillä siellä on todella osattu penniä pidentää ja saatu aikaan vallan ihmeellisiä tuloksia.

PUHEENJOHTAJAN VAALI.

Vieno Jauhiainen: Ehdotan liiton puheenjohtajaksi edelleen erittäin ansiokkaasti puheenjohtajana toiminutta Tyyne Leivo-Larssonia ja ehdotankin, että hänet valittaisiin yksimielisesti tähän tehtävään. Ja tämä kätten taputuksin vahvistettaisiin. (Runsaasti suosionosoituksia).

Laila Ketola: Minä taas ehdotan toista henkilöä puheenjohtajaksi. Tyyne Leivo-Larsson on erittäin ansioitunut henkilö ja valtioneuvoston jäsen. Hän on kuitenkin eri toimilla niin räsitetty, että ehdotan liiton uudeksi puheenjohtajaksi Meeri Kalavaisen.

Katri Lindfors yhtyi Ketolan tekemään esitykseen.

Aili Siiskonen: Yhdyn Vieno Jauhiaisen tekemään esitykseen, että liiton puheenjohtajaksi edelleen valitaan yksimielisesti Tyyne Leivo-Larsson. (Suosionosoituksia). •

Helka Rantanen: Olen hämmästynyt Vieno Jauhiaisen tekemästä ehdotuksesta. Olen kylläkin iloinen ja tyytyväinen Tyyne Leivo-Larssonin menneestä työstä, mutta ehdotan kuitenkin, että ryhtyisimme puheenjohtajan vaaliin.

Thelma Ollila yhtyi Vieno Jauhiaisen tekemään esitykseen. »Toivon, että valitsisimme Tyyne Leivo-Larssonin yksimielisesti liiton puheenjohtajaksi.»

Aino Räisänen: Me Saimaan piiriläiset ehdotamme Tyyne Leivo-Larssonin edelleen valittavaksi puheenjohtajaksi.

Puheenjohtaja Kolinen totesi, että on asetettu kaksi ehdokasta liiton puheenjohtajaksi tulevaksi toimikaudeksi ja koska molempia ehdotuksia on kannatettu, on suoritettava vaali. Hän ehdotti, että asioitten käsittelyä jatkettaisiin sillä aikaa kun ääntenlaskenta suoritetaan.

Mirjam Majava ehdotti, että asioitten käsittelyä jatkettaisiin vasta sitten, kun saadaan tietää puheenjohtajan vaalin tulos.

Tyyne Leivo-Larsson kannatti edellistä puhujaa. »Voihan olla niinkin, että henkilö, josta ei tule liiton puheenjohtajaa, voi hyvinkin kelvata liitto toimikuntaan».

Päätettiin, että asioitten käsittelyä jatketaan vasta sitten, kun puheenjohtajan vaali on selvä.

Puheenjohtaja ilmoitti, että puheenjohtajan vaali suoritetaan suljetuin lipuin nimenhuutoäänestyksellä. Äänestys tapahtuu piireittäin ja nimenhuudon suorittaa Aune Seme. Ääntenlaskijoitten seuratussa kukin täysivaltainen edustaja vuoronsa tullen pudotti lippunsa vaaliurnaansa.

PUHEENJOHTAJAN VAALIN TULOS.

Ääntenlaskij öitten toimitettua tehtävänsä todettiin, että puheenjohtajan vaalissa oli jätetty 275 vaalilippua, jotka kaikki hyväksyttiin. Vaalin tulos oli seuraava: Tyyne Leivo-Larsson 230 ääntä ja Meeri Kala vainen 45 ääntä. Liiton puheenjohtajaksi toimintakaudeksi 1956—1959 valittiin edelleen Tyyne Leivo-Larsson.

(Suosionosoituksia).

Tyyne Leivo-Larsson: On erittäin lämmittävää nähdä, että kokous on näin yksimielinen, ja erityisesti tämä on miellyttävää minulle henkilökohtaisesti. Samalla olemme voineet todeta, ettei liiton toiminta suinkaan ole yhden henkilön varassa ja meillä on niin sanoen valinnan varaa. Minä tulen tekemään parhaani liittomme hyväksi ja kiitän vielä kerran kokousta tästä yksimielisestä luottamuksenosoituksesta.

(Suosionosoituksia).

•LIITTOTOIMIKUNNAN JÄSENEHDOKKAIDEN NIMEÄMINEN.

Elsa Kolisen toimiessa puheenjohtajana ryhdyttiin . nimeämään ehdokkaita liittotoimikuntaan.

Taimi Rinne-Virolainen ehdotti *Siiri Metsän Lahdesta*, *Alli Lah-tisen Kotkasta*, *Laila Leskisen*, *Ulla Tiilikaisen*, *Martta Salmela-järvisen* ja *Elli Nurmisen Helsingistä*.

Sirkka Leppänen ehdotti *Anni Flinckin*.

Rauha Lindh ehdotti *Lempi Lehdon*, *Tyyne Leivo-Larssonin* ja *Meeri Kalavaisen*.

Tyyne Laukkanen ehdotti *Anni Flinckin*, *Martta Salmela-Järvi-sen* ja *Impi Lukkarisen*.

Kaarina Kosonen ehdotti *Aili Siiskosen*.

Kirsti Toivonen ehdotti *Vappu Heinosen*.

Aili Eskola ehdotti *Laura Brander-Wallinin*.

Vieno Pennanen ehdotti *Martta Salmela-Järvisen* ja *Martta Ku-losen*.

Kirsti Toivonen ehdotti edelleen *Aino Malkamäen*.

Elsa Peräläinen ehdotti *Selma Hiisivaara-Mörkin*.

Hilja Lehtinen ehdotti *Alli Lahtisen* ja *Meeri Kalavaisen*.'

Laura Bränder-Wallin korosti, että liittotoimikunnassa pitää ol-la korkeinta asiantuntemusta ja ehdotti *Aino Malkamäen*, *Kaisa Hiilelän*, *Martta Salmela-Järvisen* ja *Selma Hiisivaara-Mörkin*.

Helka Rantanen ehdotti *Tyyne Paasi vuoren*.

Puheenjohtaja ehdotti, että asia lähetetään menettely-tapavaliokuntaan, josta se sitten aamulla tulee valmiina esityksenä kokoukselle. Ehdotus hyväksyttiin ja asia lä-hetettiin menettelytapavaliokuntaan.

LIITTONEUVOSTON ASETTAMINEN.

Järjestösihteeri Aune Seme esitteli piirien tekemät eh-dotukset liittoneuvoston kokoonpanoksi. Asia lähetettiin menettelytapavaliokuntaan, joka ei tehnyt kokoonpanoon muutoksia. Liittoneuvostoon valittiin seuraavat henkilöt:

**Uudenmaan ja Helsingin vaalipiiristä *Aili Viitamäki*,
•varalle *Salli Hautunen*.**

**Turun eteläisestä vaalipiiristä *Sylvi Kaskinen*, varalle
Sylvi Siltanen.**

**Turun pohjoisesta vaalipiiristä *Laura Brander-Wallin*,
varalle *Irja Terho*.**

**Hämeen eteläisestä vaalipiiristä *Margit Helin*, varalle
Siiri Metsä.**

Hämeen pohjoisesta vaalipiiristä *Elsa Kolin*en, varalle *Kaisa Hiilelä*.

Kymen vaalipiiristä *Lempi Leino*, varalle *Katri Lindfors*.

Saimaan piiristä *Aino Räisänen*, varalle *Saimi Pylvänäinen*.

Mikkelin vaalipiiristä *Aili Siiskonen*, varalle *Hilma Mielikäinen*.

Kuopion läntisestä vaalipiiristä *Elli Nurminen*, varalle *Edith Terästä*.

Kuopion itäisestä vaalipiiristä *Vieno Karvinen*, varalle *Tyyne Kurvinen*.

Vaasan itäisestä vaalipiiristä *Kirsti Laukkanen*, varalle *Fanni Front*.

Vaasan eteläisestä vaalipiiristä *Meeri Peltokangas*, varalle *Katri Iitiä*.

Vaasan pohjoisesta vaalipiiristä *Vuokko Pöyhölä*, varalle *Siviä Ala-Pöllänen*.

Oulun vaalipiiristä *Helmi Peiramo*, varalle *Hanna Ojala*.

Kainuun piiristä *Anni Nousiainen*, varalle *Rauha Lindh*.

Lapin vaalipiiristä *Kerttu Värn*, varalle *Tyyne Arvila*.

TILINTARKASTAJIEN VAALI.

Tilintarkastajiksi valittiin edelleen vakinaisiksi *Terttu Salminen* ja *Lahja Simonen* ja varalle *Bertta Latvala* ja *Vera Sumu*.

TOIMINTASUUNNITELMIA.

(Alustusvihkon sivut 69—75).

Liiton sihteeri *Anu Karvinen* käytti alustavan puheenvuoron mainiten mm. seuraavaa: Tulevan toimintakauden kuluessa on meillä mm. kahdet tärkeät vaalit. Ensi syksynä toimeenpantavissa kunnallisvaaleissa on sos.-dem. naisten pyrittävä saamaan entistä enemmän vaikutusvaltaa, koska nimenomaan kunnallisen toiminnan monella työsaralla meidän osuuttamme ja näkemystämme kipeästi tarvitaan. Vaalityön suorittaminen jää kunnallisissa vaaleissa erityisesti perusjärjestöjen varaan ja kunnallisjärjestöjen ja piirien ohjauksen alaisiksi, koska keskusjärjestöjen taholta ei voida riittävän tehokkaasti kiinnittää huomiota eri kuntien tarpeisiin. Tästä syystä piirittäiset ja kunnittaiset neuvotelukokoukset ovat erittäin tarpeen. Valtiolliset vaalit suorite-

taan jälleen parin vuoden kuluttua, ja niissä on pyrittävä entiset paikat säilyttämään ja toivottavasti ainakin niissä parissa piirisä, joissa viime vaaleissa oli aivan lähellä edustajapaikan saaminen omalle naisehdokkaalle, nyt tavoitteeseen päästäänkin. Kenttätyöhön ja järjestöverkoston vireyttämiseen on liiton taholta ainakin tällä kertaa mahdollisuuksia kiinnittää entistä enemmän huomiota työvoiman lisääntymisen johdosta. Valistustyössä on Tulevaisuus-lehdellä tärkeä osansa, ja siinä yhteydessä on huomioitava, että liittomme äänenkannattaja täyttää tänä vuonna 50 vuotta, sillä marraskuussa tulee kuluneeksi puoli vuosisataa ensimmäisen Työläisnaisen ilmestymisestä. Äänenkannattajamme kehittämiseen ja levittämiseen on edelleen kiinnitettävä mahdollisimman suuri huomio. Ensi kesänä on suunnitelmassa viettää jälleen liittojuhlat, tällä kertaa Rovaniemellä, ja tämä tärkeä koko maata käsittävä tapahtuma on aiheellista perusjärjestöissä jo nyt huomioida. Edelleen on valistustyössämme kiinnitettävä jatkuva huomio yhteydenpitoon nuoriso-osastolaisiin, ammattiyhdistys-, urheilu- ja pienviljelijänsäisiin. Kurssi- ja opintotoiminnasta on mainittava, että suosituiksi tulleet puhujakursseja jatketaan edelleen, ja taloudellisten mahdollisuuksien mukaan laajennetaan kurssitoimintaa, ja tällöin huomioidaan ensi sijalla kunnallisnaisten kouluttaminen. Toivottavaa olisi, että piirijärjestöt mahdollisuuksiensa mukaan jatkaisivat ja lisäisivät kurssi-toimintaansa.

Järjestösihteeri *Aune Seme* mainitsi järjestötoimintaa koskevassa alustavassa puheenvuorossaan mm.: Käytännöllinen järjestötoiminta on viime vuosien aikana tavattomasti laajentunut ja kasvanut. Niinpä yhteydenpito perusjärjestöihin liitosta käsin ei voi olla enää riittävän tehokasta. Tavoitteenamme onkin pidettävä palkatun toimihenkilön saamista jokaiseen piiriin. Tämä jää taloudellisista syistä kuitenkin vielä toistaiseksi pelkäksi haaveeksi. Tosin meillä on jo piirejä, joissa osapalkattu toimihenkilö hoitaa asioita ja suorittaa käyntejä perusjärjestöihin mahdollisuuksiensa mukaan. Järjestöverkoston parasta katsoen olisi ehdottoman välttämätöntä, että liiton, naispiirien ja perusjärjestöjen välillä olisi mahdollisimman kiinteä ja tiivis yhteistoiminta. Järjestäjien työvoimaa vastaisuudessa mahdollisimman tehokkaasti käyttäksimme pyrimme siihen, että nykyinen »päivä- ja paikkakuntasysteemi» yritetään korvata sillä, että matkaohjelmat laaditaan enemmän kuin tähän asti paikkakunnan erikoistarpeet huomioiden, jolloin järjestäjä voi viipyä samalla paikkakunnalla useampiakin päiviä. Tällöin järjestäjällä olisi aikaa ottaa yhteys järjestöjen johtokuntiin, ukkoyhdistyksiin ja hoitaa -syvemmän» työnsä. Tarpeen vaatiessa järjestäjä voisi pitää 2—3 päivän kursseja, joille pyrittäisiin hankkimaan myös ulkopuolisia luennoitsijoita. Niinikään pyrimme siihen, että sama järjestäjä kiertää samoja piirejä, jolloin hänellä on tilaisuus perusteellisesti tutustua työkenttäänsä. Oulun, Lapin ja Kainuun piireille saadaan yksi oma järjestäjä koko toimintavuotta varten. Matkaohjelmien laatiminen jää edelleen piirien tehtäväksi ja toivotaan, että ne lähetetään ajoissa liittoon. Järjestäjien käytettävänä ovat kaikki mahdolliset liitosta saatavat tiedot, joten on tärkeätä, että myös perusjärjestöt täyttävät kaikki tiedustelulomakkeet ja an-

tavat kaikki tiedot joita liitosta kysytään, koska niitä voidaan jatkuvasti myös järjestäjien työssä tarvita. Aktiivisia toimihenkilöitä olisi syytä perusjärjestöistä pyrkiä saamaan piirin järjestämille kursseille esim. kesäkoteihin ja näillä kursseilla käsitellä myös käytännöllisiä järjestötoiminnan kysymyksiä.

Koti talous jaoston sihteeri *Hilma Aattrakivi* käsitteli alustavassa puheenvuorossaan jaoston työn tärkeyttä liiton muun toiminnan yhteydessä. Hän kosketteli jaoston suunnittelemia eri kurssimuotoja mainiten, että kodin päivä-toimintaan pyritään saamaan entistä enemmän vaihtelua esim. järjestämällä keväisin ja syksyisin niiden ohjelmassa puutarhanhoidon opastusta. Talvipäivätoimintaa tullaan edelleen jatkamaan. Hinnan ja laadun tarkkailu on myös aihepiiri, johon tulevassa toiminnassa tullaan kiinnittämään huomiota. Naapuriapuun eli huoltoemäntätöyöhön kiinnitetään entistä enemmän huomiota, ja on siitä välttämätöntä lähettää liittoon tarkat tiedot. Uusia näkymiä on runsaasti.

Alustavien puheenvuorojen jälkeen siirryttiin yleiskeskusteluun.

Siiri Metsä totesi, että toiminta on ollut hyvää mutta silti kaivattaisiin lisää. Lahden sos.-dem. naisyhdistyksen terveiset ovat, että myös toimihenkilöillä olisi mahdollisuuksia tulla esim. Lahteen ja sen ympäristöön, toimintaa elvyttämään. Kaivataan myös kunnallisnaisten kursseja. Olisi erittäin hyvä jos lähikunnat yhdessä järjestäisivät kursseja ja samalla selostaisivat toinen toisilleen, mitä kunkin toimintaan kuuluu.

Kokous päättyi klo 18.

Laulettiin yhteisesti Työläisnaisten marssi.

Kokousta jatketaan seuraavana päivänä klo 9.

Klo 18.30 alkaen liittokokousedustajat tutustuivat Valtioneuvoston juhlahuoneistoon sosiaaliministeri Tyne Leivo-Larssonin kutumina.

TOINEN KOKOUPÄIVÄ

Kokousta jatkettiin maanantaina huhtikuun 23. päivänä klo 9 Aili Siiskosen toimiessa puheenjohtajana. Nimenhuudossa todettiin 268 edustajan olleen läsnä.

TYÖVÄENTALOKYSYMYS JA NAISET

Toimitusjohtaja *Janne Hakulinen* piti esitelmän aiheesta »Työväentalokysymys ja naiset» mainiten siinä mm. seuraavaa:

»Sosialidemokraattisilla naisilla on erittäin tärkeä osuus siinä, kuinka työväentaloja hoidetaan ja miten ne saadaan mahdollisimman viihtyisiksi. Olosuhteet ovat myös tässä kysymyksessä viimeis-

ten vuosikymmenien aikana äärettömästi muuttuneet, ja työväentalokysymys on tullut päivänpolttavaksi. Ajatellessamme nykyistä ihannetyöväentaloa on todettava, että se ei saa enää olla syrjässä vaan keskustassa, samoin sen pitää olla nykyisin myös osittain liiketalo, jotta se kannattaisi. Seuranäyttämötoiminta ei enää tuo työväentaloille riittävästi varoja, vaan kannattamattomat talot ovat ja pysyvät myös huonossa kunnossa. Ei aatekaan voi viihtyä vetoisessa, likaisessa ja kolkossa työväentalossa. Meidän onkin pyrittävä kehittämään työväentalotoimintaamme samoin kuin Ruotsissa. Työväenyhteisöjen Keskuksessa on tehty suunnitelmia siitä, kuinka työväentalot saadaan viihtyisiksi ja kannattaviksi. Naiset voivatkin tehdä tässä asiassa tavattoman paljon. Talomme pitää saada siisteiksi, kauniiksi ja viihtyisiksi, pihoilta kukkaistutuksia, huoneisiin kauniita verhoja ja taide-esineitä. Elokuvateattereiden ja työväentalojen kioskit voivat myös olla miellyttäviä ja siistejä. Harrastamme onnistuneesti kodinsustamistaidettakin, viekäämme tämä taide myös työväentaloihin ja pyrkikäämme kaunistamaan ne sellaisiksi, että ihmiset viihtyvät niissä. Pyrkikäämme muodostamaan työväentaloista koko paikkakunnan henkinen keskus.»

Puheenjohtaja Siiskonen kiitti toveri Hakulista tämän mielenkiintoisesta esityksestä todeten sos.-dem. naisten varmasti tekevän parhaansa tämän yhteisen asian kehittämiseksi oikeaan suuntaan.

MENETTELYTAPAVALIOKUNNAN EHDOTUS . UUDEKSI LIITTOTOIMIKUNNAKSI

Menettelytapavaliokunnan puheenjohtaja *Vieno Jauhainen:* Harkitessaan ehdotusta uuden liittotoimikunnan kokoonpanoksi menettelytapavaliokunta ensinnäkin päätti, ettei liittotoimikuntaan ehdotettaisi kansanedustajia lukuunottamatta henkilöitä Helsingin ulkopuolelta, koska kustannukset tulevat muuten suu-riksi. Niinikään oltiin yksimielisiä siitä, että ehdotetaan vain yksi kansanedustaja joka piiristä, jotta liittotoimikuntaan tulee muitakin kuin kansanedustajia. Ammattiyhdistysnaisten edustus katsottiin välttämättömäksi, ja tällöin päädyttiin liittotoimikuntaan ehdottamaan sellaista uutta nimeä, jota kokouksessa ei eilen nimetty. Tämä uusi henkilö on Sylvi Katajainen, joka on SAK:n naisjaoston jäsen ja, työpaikkansa luottamusmies, ja häntä ehdotetaan varajäseneksi. Kun liittotoimikunnan vakinaisilla ja varajäsenillä ei ole sanottavaa eroa, koska kaikki kutsutaan kokoukseen, päädyttiin yksimielisesti seuraavaan ehdotukseen: Vakinaisiksi jäseniksi: Martta Salmela-Järvinen, Elli Nurminen, Aino Malkamäki, Impi Lukkarinen, Vappu Heinonen ja Martta Kulonen sekä varajäseniksi: Meeri Kala vainen, Anni Flinck, Laura Brander-Wallin, Ulla Tiilikainen, Selma Hiisivaara-Mörk ja Sylvi Katajainen.

Ulla Tiilikainen: »Ihmettelen suuresti menettelytapavaliokunnan listaa. Onko naisliikkeellä varaa todellakin lähteä tällaiselle lin-

jalle. Tästä listasta ilmenee selvästi, että noudatetaan juuri niitä linjoja, joihin Helsingissä pyritään. Toisen linjan ihmiset on pudotettu pois. Miksi esimerkiksi Lempi Lehto on syrjäytetty. Hän on sentään SAK:n naisjaoston puheenjohtaja. Minä puolestani en huoli varajäsenen paikasta. Olen kieltäytynyt eri vaaleissa ehdokkuudesta, mutta naisliitosta en lähde kuin kulumalla. Haluan nimenomaan, että Lempi Lehto tulee liittotoimikuntaan. Koko työväenliike on nykyisin pelkkä junttaliike ja menettelytapavaliokunnan ehdotus edustaa sos.-dem. naisliikkeessä juuri tätä juntutusta. Täällä vaan kuljeskellaan käytävillä ja arvostellaan, mutta ollaan kuitenkin niin peloissaan, ettei mitään uskalleta sanoa, valetaan vain pelon edessä, mutta minä uskallan. Vaadin että liittotoimikunnasta suoritetaan äänestys.»

Helka Rantanen: »Menettelytapavaliokunta on tehnyt ehdottomasti vääryyttä. Lempi Lehto on ollut kiinteästi ja aktiivisesti koko ajan mukana. Meeri Kalavainen on myös erittäin hyvä. Ehdotan, että liittotoimikunnasta suoritetaan äänestys.»

Anni Flinck: Mitähän aihetta tässäkin on nyt kiihdyttää itseensä aivan äärimmäisyyksiin saakka. Menettelytapavaliokunnan ehdotus oli sen yksimielinen päätös. Kyllä kai meillä täytyy olla sellainen periaate, että valitaan muitakin kuin kansanedustajia. Eihän Sylvi Katajaista tarvitse liittotoimikuntaan valita. Hän on kylläkin SAK:n naisjaoston jäsen ja suuren teollisuuslaitoksen päälähtämismies, joten kyllä hän varmasti hyvä ammattiyhdistysnainen on.»

Taimi Rinne-Virolainen: »Emme halua aina vain sanattomina todeta, mitä päätetään, vaan haluamme, että järjestödemokratiaa noudatetaan. Jos jollakulla on sanottavaa, ei sen silti tarvitse olla juttuamasta. Liittotoimikunnan valintaan nähden on erittäin huomioitavaa, että useimmilla on ainainen kiire. Jäsenet on saatava sellaisia, että he myös ennättäisivät puhumaan maakuntaan. On kovin valitettavaa, ettei kaikilla piireillä ole naisia eduskunnassa. Ehdotan, että menettelytapavaliokunnan ehdotus hylätään ja myös uudet nimet. Lempi Lehto on saatava mukaan, Myös Meeri Kalavainen ja Ulla Tiilikainen. Ulla Tiilikainen tosin arvostelee liiton johtoa, mutta en sitä silti pahalla silmällä katso, sillä onhan hän tuomari ja tarvitsemme sellaista liittotoimikunnassa. Toivottavaa olisi, että olisimme yksimielisiä.»

Tyyne Leivo-Larsson: »Annan täyden tunnustuksen Ulla Tiilikaisen puheenvuorolle, mutta minun on tässä sanottava se, että koko puheenvuoro oli erittäin sopimaton ja vailla pohjaa. Ei naisliitossa tarvita mitään taistelukenttää. Ei meillä ole tarjottavana kenellekään mitään virkapaikkoja. En myöskään ymmärrä mistä pelosta on kysymys, sillä kyllä tähänkin saakka on liittotoimikunnassa asiat hoidettu täysin demokraattisesti. Jos jostakin ollaan eri mieltä niin äänestetään. On meillä parikin kertaa ollut erimielisyyksiä ja on äänestetty. Tuloksista voin sanoa, että minä esimerkiksi äänestyksessä toisen kerran hävisin ja toisen kerran voitin. Menettelytapavaliokunnan ehdotus oli mielestäni erittäin hyvä. Matkathan ovat haittana ja siis jäseniä liittotoimikuntaan ei kovin kaukaa Helsingistä voida ottaa. Liittotoimikunnan jäsenen on myös oltava valmis puhumaan ja kirjoittamaan. Kan-

sanedus ta j illa on monta etua, esim. ilmaiset matkat ja melkein jatkuva Helsingissä olo. Myös toiminta piirien ja liittotoimikunnan välillä on ollut erittäin hyvä. Lempi Lehto jätettiin siksi pois, etta koska periaatteena on ettei useampaa kansanedustajaa samasta piiristä oteta ja koska puheenjohtaja nyt on samasta piiristä kuin Lempi Lehto, niin silloin katsottiin, että Sylvi Katajainen, joka on hyvä ammattiyhdistysnainen, on paras mahdollinen Lempi Lehdon jälkeen. Ei Helsingin piirillä ole oikeutta saada liittotoimikuntaan kahta kansanedustajaa, koska ei muillakaan piireillä ole. Jos menettelytapavaliokunnan ehdotus ei miellytä, niin mennään äänestykseen. Liittokokoushan tämän asian päättää.»

Vieno Jauhiainen: »Me kaikki kunnioitamme Lempi Lehtoa, mutta periaatteena menettelytapavaliokunnassa oli, ettei enempää kuin yksi kansanedustaja kustakin piiristä. Minua harmittaa, että tällainen Tiilikainen täällä liittokokouksessa puhuu juntauksesta, sillä TUL:n asioilla liikkueessa hän tekee jatkuvasti maakunnassa junttatyötä, nyt hän on sitten tuonut nämä linjat tänne meidänkin kokoukseen, joka on kovin valitettavaa. Olemme yksimielisesti valinneet Tyyne Leivo-Larssonin liiton puheenjohtajaksi ja se on erittäin hyvä. Ja eiköhän Meeri Kalavaisen kohdalla pätene se, että 'lapsesta ei ole laulajaksi'.»

Ulla Tiilikainen sanoi ettei hän ole ollut yksin TUL:a repimässä. Mainitsi, että menettelytapavaliokunnan lista on epäjohdonmukainen, entisiä vakinaisia jäseniä on siirretty varajäseniksi ja päinvastoin.

Olga Kokko tähdensi yhteisymmärryksen ja rakentavan mielen merkitystä, ehdotti äänestyksen suorittamista liittotoimikunnan jäsenistä.

Vieno Jauhiainen ehdotti, että Sylvi Katajainen otetaan mukaan äänestykseen.

Puheenjohtaja Siiskonen totesi, että äänestys suoritetaan, koska kokous sitä vaatii. Vaali toimitetaan suljetuin lipuin nimenhuutoäänestyksellä. Äänestetään kuutta henkilöä, jolloin kuusi eniten ääniä saanutta tulee liittotoimikunnan vakinaisiksi jäseniksi ja kuusi seuraavaa varajäseniksi. Ne jotka haluavat äänestää Sylvi Katajaista, merkitsevät hänen nimensä kokousedustajille jaettuun monistettuun äänestyslippuun.

LIITTOTOIMIKUNNAN VAALI

Ääntenlaskijöitten suoritettua tehtävänsä todettiin, että vaalissa oli jätetty 269 äänestyslippua, joista 7 jouduttiin hylkäämään, koska niissä oli äänestetty useampaa kuin kuutta ehdokasta. Liittotoimikuntaan valittiin vakinaisiksi jäseniksi: Martta Salmela-Järvinen 229 äänellä, Aino Malkamäki 144, Ulla Tiilikainen 143, Elli Nurminen 142,

Meeri Kalavainen 138 ja Lempi Lehto 134 äänellä. Varajäseniksi tulivat Anni Flinck 106 äänellä, Impi Lukkari-
nen 91, Vappu Heinonen 89, Laura Brander-Wallin 64,
Martta Kulonen 49 ja Sylvi Katajainen 48 äänellä. Lisäksi
saivat äänestyksessä Kaisa Hiilelä 43, Selma Hiisivaara-
Mörk 23, Tyyne Paasivuori 23, Alli Lahtinen 12, Siiri
Metsä 10, Laila Leskinen 9 ja Aili Siiskonen 4 ääntä.

NORJALAISEN VIERAAN TERVEHDYS

Norjan sos.-dem. naissihteeristön edustaja, rouva Ruth
Myhre esitti liittokokoukselle tervehdyksensä, jonka Aune
Sihvo käänsi suomeksi. Norjalainen toveri kertoi mielen-
kiinnolla seuranneensa liittokokousta sekä eilen että tä-
nään. Tutustuttuaan toimintaamme oli hän oppinut sitä
myös tavattomasti ihailemaan, koska se on sekä laajaa et-
tä tuloksia tuottanutta. Norjassahan ei sos.-dem. puolueen
piirissä ole kuten Suomessa itsenäistä naisliikettä, vaan
naissihteeristö, ja siksi norjalaisilla puoluetovereillamme
on meiltä paljon opittavaa. Hän kiitti kutsusta saapua ko-
koukseemme ja lausui sille parhaat menestyksen toivo-
tuksensa.

TOIMINTASUUNNITELMIA.

Yleiskeskustelu jatkuu.

Inkeri Airola: »Toimintasuunnitelmista ei käy selville täydelli-
sesti, mitä liitto on tehnyt ja mitä se aikoo tehdä. Aivan toisar-
voisia asioita puolueen piiristä on tuotu myös naisliikkeen piiriin.
Mitä naisliikkeellä on tarjottavana uusille jäsenille. Puolueen pe-
riaatteelliset kysymykset olisi syytä tuoda esille. Nuorempi polvi
ei tunne lainkaan puolueen periaateohjelmaa. Toimintasuunnitel-
mista ei löydy laisinkaan mitään aatteellista toimintaa, mutta kyl-
läkin toimitsijat suullisissa esityksissään toivat paljon uutta. Mik-
sei näitä ole laitettu toimintasuunnitelmiin. Mitä me olemme näi-
den vuosien aikana saavuttaneet. Meidän tulee muistaa se, ettei-
vät probleemat ole suinkaan samat pienviljelijöillä ja virkanaisil-
la, vaan täysin erilaiset. Pitäisi olla ainakin 6 tai 4 palkattua toi-
mihenkilöä maakunnan käyttöön. Toimitsijoitten tulisi itse käydä
paikan päällä ja piirien tulisi antaa mahdollisimman tarkkoja se-
lostuksia. Nähdäkseni olisi liitolla syytä harkita järjestäjien ja toi-
mihenkilöiden uudelleen järjestelyä. Sanomalehtiin on saatava
artikkeleita omista asioista, eikä ainoastaan artikkeleita, vaan
oikein uutisluontoisia juttuja. Liitosta on järjestöille lähetetty
kiertokirjeitä aivan liian vähän. Ainoastaan kahdeksan piireille

ja seitsemän osastoille. Kyllä kai toimihenkilöt toimistossa suunnittelevat uutta, toimintaa, näitä uusia ideoita olisi saatava kuulla. Kurssi- ja opintotoiminnassa on erikoisen merkille pantavaa, että ns. puhujakurssit menevät aivan hukkaan. Näillä kursseilla ei anneta sellaisia tietoja, joita voitaisiin käyttää. Puheenjohtaja mainitsi puheenvuorossaan, ettemme saa näyttää ulospäin, että meillä on vain yksi henkilö panna liiton johtoon. Niinpä meidän tulisikin kasvattaa uusia toimihenkilöitä ja heille pitäisi saada ehdottomasti riittävä koulutus. Olen aina ihaillut veteraaneja ja vieläkin saamme kuulla heidän taisteluvuosistaan. Heillä ei ole ollut kysymyksessä oma etu, vaan ainoastaan aatteellinen pohja. Tarvitsemme hyvää aatteellista toimintaa, että uudet tulokkaat pysyisivät puolueessa. On väärin johtohenkilöiltä, että jos he ovat jossakin johdossa, niin sitten he ovat kaikkialla. Heidän ei pitäisi mennä joka paikkaan, vaan antaa myös nuorisolle tilaa. Nuorison toivomus onkin, että myös heitä käytettäisiin luottamustehtävissä. Kansainvälisestä toiminnasta on myös mainittava, että myös rivimiesten on päästävä sinne mukaan edustamaan liittoa eri konferensseihin. Laiton johdon olisi silloin hoidettava matkalle mukaan myös kielitaitoinen henkilö, jotta myös rivimiehet voisivat seurata näitä kokouksia. (Mistä rahat, sivuhuomautus). On rahastoja joita voitaisiin käyttää. Esitänkin seuraavat ponnet kokouksen hyväksyttäväksi. 1. Toimihenkilöitä maakuntaan. 2. Sanomalehtipalveluun ja tiedoitukseen kiinnitettävä huomiota. 3. Liiton oman koulutuksen suunnittelu. 4. Rivimiehet mukaan kansainväliseen toimintaan.»

Tyyne Leivo-Larsson: »Ulkomaanmatkoihin ei liiton varoja ole käytetty penniäkään, vaan kaikki matkakustannukset on saatu muualta tai itse suoritettu. Jos kielitaidoton lähtee ulkomaanmatkalle, on hänelle saatava ehdottomasti tulkki mukaan. Viime kesänä Norjassa pidettiin pohjoismaiset kurssit, joista tiedoitettiin koko jäsenistölle. Ketään ei saatu sinne mukaan ja loppuinen lopuksi sinne sitten lähti liittotoimikunnan edustajana Selma Hiisivaara-Mörk. On myös muistettava, että kansainväliset konferenssit ovat sellaisia, joissa tarvitaan virallista edustajaa, eikä sinne näin ollen hyväksytty ketä tahansa. Onhan ensi kesänä pohjoismaiset naistenpäivät Ruotsissa, joten sinne on jokaisella halukkaalla mahdollisuus lähteä ja liiton johdon taholta sitä myös toivotaan mitä hartaimmin. Mitä sitten Inkeri Airola mainitsi siitä, että samat ihmiset ovat joka paikassa edustettuina niin se ei pidä paikkaansa. Kyllä liiton edustajina ovat olleet eri tilaisuuksissa mahdollisimman monet eri henkilöt. Kunnallisia tehtäviä taasen ei voida jakaa, sillä niissähän määräävät vaalit kuka mitään suorittaa. Naisliiton johto on myös hyvin jaettu. Aivan eri henkilöt hoitavat Ensi Koti-toimintaa, Äitien Lomahuollon toimintaa ja Koteja Vanhuksille toimintaa. Ei siellä suinkaan samat henkilöt häärrää. Tuo sanomalehtipalvelu taas on jo aivan vanha asia. Sitä on yritetty liitossa jatkuvasti ja yritetään aina edelleen. Tällainen toimintamuoto on hyvin vaikeata, sillä ei sanomalehdistö ole aina kovinkaan halukas yhteistyöhön. Kurssitoiminta on ollut hyvää, sitä ei kukaan siellä ollut voi väheksyä. On kuitenkin eräs asia joka toistuu liian usein. Järjestöt nimittäin lähettävät vuosittain samoja henkilöitä näille kursseille, joka ei suinkaan

järjestöjen kannalta ole edullista. Liittotoimikuntaan on jatkuvasti pyritty saamaan nuorta voimaa ja tässä on suuntauksemme erittäin hyvä.»

Hanna Ojala: »Viitataan pohjolan valistustyöhön siv. 86. Sinnehän rakennetaan juuri pohjolaopistoa, joka tulee palvelemaan työväestön sivistyksellisiä tarkoituksia. Meikäläisten valistustyö on siitä syystä ollut heikkoa, että omat voimamme eivät ole riittäneet. Kolmen kuukauden kierros näiden pohjoisten piirien kohdalla ei riitä, olenkin sitä mieltä, että olisi saatava juuri pohjolalle pidempi aika järjestäjän kohdalla.»

Aune Salama: »Kasvatustoiminta nuorison ja lasten keskuudessa on erittäin tärkeä. Toivonkin, että jokainen mentyyään kotiseudulle paneutuisi tähän kysymykseen perusteellisesti. Toivon myös, että erikoisesti nuoremmat ottaisivat tämän asian sydämelleen. Sos.-dem. Raittiusliiton työ on ollut esimerkillistä. Uuden kotitaloudellisen liiton perustaminen tuo myös uusia mahdollisuuksia nuorten naisten tuomiseksi toimintapiiriimme. Olisi myös hyvä, että jaostot ja yhdistykset näkisivät keskuudessaan niitä henkilöitä, jotka ovat mukana näissä suunnitteluissa. Hyvällä yhteistoiminnalla pääsemme eteenpäin. Kamppailu porvaristoa ja kommunisteja vastaan on kova ja tarvitsemme kaikki voimamme vieäksemme asioita eteenpäin.»

Aune Seme: »Pohjois-Suomen kysymys on erittäin tärkeä ja se onkin huomioitu liiton taholla. Liiton esityksessä on pyritty saamaan parasta mahdollista aikaan juuri nimenomaan huomioiden Oulu ja Lappi. Meillä on tarkoitus saada yksi järjestäjä nimenomaan pohjoisia piirejä varten. Tällä kerralla ei kuitenkaan enempi apu ole mahdollinen. On lähdetty myös siitä, että opintoja järjestösihteeri tulevat matkustelemaan keskimäärin n. 10 päivää kuukaudessa. Tarkoitus on käydä piirijärjestöissä ja samalla myös perusjärjestöissä.»

Aino Räisänen: »Toimintasuunnitelma tyydyttää Saimaan piiriä. Olisi kuitenkin syytä huomioida 50-vuotisäänioikeusjuhlien järjestäminen liiton toimintasuunnitelmissa. Olemmehan aina olleet kovin vaatimattomia tästä saavutuksestamme, mutta emme saa sitä olla näin suurien juhlien kynnyksellä. Ehdotan, että lisätään toimintasuunnitelmaan kohta 'Naisten äänioikeus'.»

Tyyne Leivo-Larsson: »Äänioikeusjuhliin emme voi mennä porvareiden kanssa. Varsinaiset suuret juhlat ovat vasta ensi vuonna, siis vuonna 1957. On meillä tänäkin vuonna syytä suuriin juhliin, sillä täyttäähän Tulevaisuus 50 vuotta.»

Laila Ketola: »Tuon kokoukselle et.-Pohjanmaan tervehdyksen. Meillä ei ikävä kyllä ole omaa kansanedustajaa eduskunnassa. Ihmettelemme kovasti siellä, mitä varten aina meille muutetaan järjestäjiä. Liiton toimintasuunnitelmissa pitäisi myös huomioida Etelä-Pohjanmaa.»

Yleiskeskustelun päätyttyä siirryttiin yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Toimintasuunnitelmia. Vaalitoiminta.

Taimi Rinne-Virolainen: »Kuusamon edustajan puolesta olen nyt täällä, vaikka kyllä silti puhun muustakin. Vaalimateriaalista on jatkuvaa puutetta, laitton olisi syytä toimittaa vaalimuistio, josta ilmenisi mitä ja koska on tehty eri aloitteita ja uudistuksia sos.-dem. ryhmän taholta. Valistustoiminnassa katson, että Inkeri Airolan esitykset huomioitaisiin. Kyllä kai toimistossa on aikaa mittailla karttaa ja tehdä hiukan oikeudenmukaisempi piirijako. Näin kuuluisi yhdelle toimitsijalle Kainuu ja Oulu, yhdelle Lappi. Pohjoinen on suuri ala Suomea, liian suuri yhden toimitsijan kierretyväksi. Ehdotankin, että tämä seikka huomioitaisiin. Eikä Oulua ja Kainuuta voida pitää yhtenä piirinä, sillä ne ovat irroittautuneet. Pitäisi saada yksi järjestäjä Kainuuseen ja Ouluun ja Lappi aivan erikseen. Aikaa pitäisi olla myös huomattavasti runsaammin. Ehdotan siis sinne varattavaksi yhden toimitsijan lisää, siis yhteensä kaksi.»

Valistustoiminta :

Kerttu Värn: »Äänestystulokset osoittavat pohjoisessa, että kommunistit ovat nykyään voitolla. Sosialidemokraattien valistustoimintaan on syytä kiinnittää enemmän huomiota. Tuo sana — Liittouhlat — on jotenkin niin vaativa meidän vaatimattomiin oloihimme nähden. Siksi ehdotankin, että kun vuonna 1957 tullaan Rovaniemelle, tullaan ainoastaan retkeilypäiville, sillä mahdollisuudet eivät ole kovin suuret.»

Laila Ketola: »Tuon myös tässä kohden eväät vaasalaisilta. Meillä siellä paheksutaan kovasti, ettei tulevaisuus ilmesty ajallaan. 15 päivänä, vaan tulee koska sattuu. Meikäläisetkin tilaavat tällöin porvarillisia lehtiä. Itse lehti on äärettömän hyvä ja minäkin luen sen kiinnostuksella kannesta kanteen ja sitä lukevat myös hyvin mielellään miehiset miehet. Toivoisin kuitenkin enemmän työläiskotien esittelyjä. Asiamieskokoukset voitaisiin hyvin vakiinaistaa, esimerkiksi pidettäväksi lokakuun toisena sunnuntaina.»

Kurssi- ja opintotoiminta:

Alli Jokelin: Kaivataan kunnallisen linjan kurssitoimintaa ja siksi ehdotankin, että ensi syksyn kunnallisvaalien edellä on saatava aikaan kursseja.

Helka Rantanen: »Ehdotan huomioitavaksi Inkeri Airolan antamat evästyksset.»

Toimintasuunnitelmien valistustoiminta sekä kurssi- ja opintotoimintakohdat lähetettiin muutosesityksineen valistusasiainvaliokuntaan.

Päätös: Valistusasiainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti hyväksyttiin yksimielisesti seuraavat lisäykset:

Kohtaan valistustoiminta, kappale 1, ennen viimeistä lausetta seuraava lause: »Todeten pohjoisten piirien kipeän toimitsijatarpeen toivotaan eteläisten piirien luopuvan osasta järjestäjätyövoimastaan pohjoisten piirien hyväksi».

Kohtaan kurssi- ja opintotoiminta, kappale 3, viimeiseen lauseeseen sanat »sekä kunnallis- ja sosiaalipolitiikan», jolloin lause tulee kuulumaan: »TSL:n kirjekurssien, erityisesti puolueen periaateohjelman ja naisliiton historian sekä kunnallis- ja sosiaalipolitiikan opiskeluun on kiinnitettävä erityistä huomiota.»

Naine lisäyksineen toimintasuunnitelma hyväksyttiin yksimielisesti liittotoimikunnan esittämässä muodossa.

Klo 13.00 päätettiin pitää lounastauko. Kokous jatkuu klo 14.00.

SELOSTUS POLIITTISESTA JA TALOUDELLISESTA TILANTEESTA.

Kokous jatkui klo 14.00. Puhetta johti Elsa Kolin.

Liiton puheenjohtaja, sosiaaliministeri Tyyne Leivo-Larsson esitti katsauksen poliittiseen ja taloudelliseen tilanteeseen. Julkilausumaehdotus lähetettiin menettelytapavaliokuntaan, jonka esityksestä kokous hyväksyi yksimielisesti seuraavan julkilausuman.

SOS.-DEM. NAISLIITON XXI EDUSTAJA-KOKOUKSEN JULKILAUSUMA.

Sos.-dem. Naisliiton XXI edustajakokous lähettää innoittavan tervehdyksensä jäsenistölleen. Se muistaa kaikkia maamme naisia kodeissa ja työpaikoilla, kaupungeissa ja maaseudulla. Edustajakokous toteaa, että järjestövoimamme on kasvanut ja jäsenistömme toimintavalmius on entisestään tehostunut. Tämän hyvän kehityksen todetessamme haluamme kuitenkin kohdistaa kehoituksen maamme naisille liittyä mukaan yhteisrintamaan olojen parantamiseksi.

Edustajakokous toteaa, että suurvaltojen väliset ristiriidat on viime aikoina pyritty ratkaisemaan neuvottelupöytien ääressä. Rauhantahtoon pyrkivästä mielestä on saatu monia esimerkkejä. Erityisesti voidaan iloita oman maamme ulkopolitiikan kohdalla saavutetusta tuloksesta mm. Porkkalan alueen palautumisesta valtakunnan yhteyteen, maamme liittymisestä Pohjoismaiden neuvostoon ja Yhdistyneisiin Kansakuntiin.

Kun ulkopolitiikan suhteen ovat näköalat olleet valoisat, on sitä valitettavampaa, että oman maamme sisäisten asioiden hoitamisessa on ilmennyt ristiriitoja. Edustajakokouksemme, joka edustaa maamme poliittisen elämän huomattavaa järjestynyttä voimaa, tuomitsee jyrkästi sen porvarillisen taantumuspolitiikan, joka monissa muodoissa on nosta-

nut päättään ja pyrkii vaikeuttamaan vähävaraisten kansalaispiirien elämää ja muokkaamaan mielialaa työväen järjestötoimintaa vastaan.

Askettain koettu yleislakko oli varoittava esimerkki siitä, miksi olosuhteet voisivat kehittyä, jos porvarilliset piirit härkäpäisen joustamattomasti saisivat suhtautua palkkatyöntekijöiden oikeutettuihin vaatimuksiin. Yleislakko koeteli niin hyvin koko maan kansantaloudellista kestäkykyä kuin yksityistenkin ihmisten taloutta. On todettava tyydytyksellä, että palkkatyöntekijäin oman järjestön, SAK:n asettamat tavoitteet tässä vakavassa työtaistelussa saavutettiin, ja että naiset tasa-arvoisina huomioitiin markkamääräisissä palkankorotuksissa.

Työväenliikkeen järjestövoima on valtatekijä yhteiskunnassa. Se on myös vastuuntuntoinen valtatekijä. Sen voiman avulla on paljon saavutettu, ja sen avulla tullaan edelleenkin suuria saavuttamaan, kun vain pidämme huolta siitä, että toimintamme on yhtenäistä, virkeätä ja elävää. Meidän aatteellinen ja käytännöllinen työemme ei pyri väkivaltaisiin olojen muutoksiin vaan pyrkii rauhanomaisin keinoin niitä kehittämään ja luomaan kaikille kansalaisille onnelliset elämänmahdollisuudet.

Edustajakokous toteaa tyydytyksellä hyväksyen sosialidemokraattisen hallitusryhmän ja sos.-dem. eduskuntaryhmän toimenpiteet sosiaalisen lainsäädäntöemme kehittämiseksi. Se odottaa että kauan kaivatut korjaukset kansaneläkelakiimme nopeasti saataisiin toteutetuiksi ja antaa tunnustuksensa omien edustajiemme pyrkimyksille tässä asiassa. Niinkään vähävaraisten piirien kannalta tärkeät sosiaaliset uudistukset, sairausvakuutus ja synnytyslomakorvaus olisi pikaisesti aikaansaatava edustajiemme esittämässä muodossa. Edustajakokous on perusteellisesti paneutunut moniin sosiaalisiin kysymyksiin, jotka kokouksen esityslistalla paikallisten järjestöjemme aloitteesta olivat esillä. Edustajakokous, jäsenistömme edustajana, antaa kaiken tukensa näiden eteenpäin viemisessä.

Tulevana syksynä tapahtuvat kunnallisvaalit ovat toimintasuunnitelmassamme tärkeällä sijalla ja siinä mielessä edustajakokous edellyttää, että sos.-dem. naiset ovat valveilla, huolehtivat vaalivalmisteluista ja varmistavat vaalivoiton puolueellemme.

Käytännöllisten kysymysten ohella ei ole unohdettava aatteellista syvämuokkaustyötä, joka Sos.-dem. Naisliiton piirissä aina on ollut tärkeysjärjestyksessä ensimmäisenä.

Edustajakokouksemme tunnus: »Sosialidemokratia — yhteistyön maailma» sävyttää jatkuvasti jokapäiväistä työkentelyämme. Se liittyy kiinteästi sosiaalisen toimintamme ja näiden kokouspäivien tunnuksena olleeseen hyvän, elävästi sykkivän punaisen sydämen työhön puutteenalaisten, apua ja tukea tarvitsevien hyväksi. Naiset ovat maailmanrauhan, kansanvallan, vapauden ja inhimillisyyden tuki! Sosialidemokraattiset naiset seisovat tiiviisti tämän tunnuksen takana.

TERVEYDENHOITO-OLOJEN UUDISTAMINEN.

(Alustusvihkon sivut 76—80)

Alustavan puheenvuoron käytti Elli Nurminen.

P ä ä t ö s: Liittotoimikunnan alustus ja ponnet hyväksyttiin keskustelutta, yksimielisesti.

KOULURUOKAILU NYKYISTÄ TARKOITUKSEN-MUKAISEMMAKSI.

(Alustusvihkon sivut 80—81)

Alustavan puheenvuoron käytti Kaisa Hiilelä.

Kaarina Kosonen: »Oppikoulut ovat kouluruokinnassa lapsipuolen asemassa. Koulujen keittoloihin on myös saatava ammatillisesti pätevää henkilökuntaa.»

Katri Lindfors: »Koulujen keittoloiden henkilökuntien palkkaus on kovin keho, heillä on tuntipalkka ja urakkatyö, tällöin on kovin vaikeata saada pätevää henkilökuntaa.»

P ä ä t ö s: Liittotoimikunnan alustus ja ponsi hyväksyttiin yksimielisesti.

LIITON SÄÄNTÖJEN MUUTOKSET.

(Alustusvihkon sivut 82—83)

P ä ä t ö s: Sääntömuutosesitykset hyväksyttiin keskustelutta yksimielisesti liittotoimikunnan esittämässä muodossa.

KOTITALOUDELLISEN LIITON PERUSTAMINEN.

(Alustusvihkon sivut 83—86)

Esitys lähetettiin keskustelutta valistusasiainvaliokuntaan puheenjohtajan ehdotuksesta.

P ä ä t ö s: Valistusasiainvaliokunta ei tehnyt muutosesityksiä, ja edustajakokous hyväksyi Uudenkoiviston sos.-dem. naisyhdistyksen alustuksen liittotoimikunnan ponsiehdotuksineen yksimielisesti.

**POHJOIS-SUOMEN VALISTUS- YM. KENTTÄTYÖN
UUELLEEN JÄRJESTELY.**

(Alustusvihkon sivut 86—89)

**Puheenjohtajan esityksestä asia lähetettiin valistus-
asiainvaliokuntaan, joka ei tehnyt muutosesityksiä.**

P ä ä t ö s: Asia katsottiin käsitellyksi liittotoimikun-
nan toimintasuunnitelmien yhteydessä.

NAISET JA AMMATILLINEN JÄRJESTÄYTYMINEN.

(Alustusvihkon sivut 89—91)

Alustavan puheenvuoron käytti *Lempi Lehto*.

P ä ä t ö s: Alustus hyväksyttiin keskustelutta.

**ONKO MEILLÄ TARPEEKSI SOSIAALISTA
VALPPAUTTA?**

(Alustusvihkon sivut 91—93)

**Alustavan puheenvuoron käytti *Martta Salmela-Jär-
vinen*.**

P ä ä t ö s: Alustus hyväksyttiin keskustelutta.

**TYLSÄMIELISTEN LASTEN HOITO JA VAJAA-
MIELISET LAPSET.**

(Alustusvihkon sivut 93—96)

Alustavan puheenvuoron käytti *Vappu Heinonen*.

Sanni Valli: »Tässä kohtaa on erikoisen merkillepantavaa lai-
toshoidon tärkeys vajaamielisille lapsille. Saman perheen lapset
joutuvat hyvinkin paljon kärsimään sisarestaan tai veljestään,
joka ei ole normaali, sillä lasten maailma on kovin julma ja kaik-
ki sanotaan suoraan ajattelematta enempää, että sillä loukataan
näitä perheen muita terveitä lapsia. Kiitän liittotoimikuntaa, jo-
ka on ottanut tämän asian esille tähän kokoukseen.»

Rauha Lindh: »Nykyiseen tilanteeseen vajaamielisten lasten hoi-
dossa on saatava pikainen parannus ja ryhdyttävä rakentamaan
asianmukaisia laitoksia näitä onnettomia lapsia varten.»

Kaarina Kitunen: »Tässä kohtaa eivät mitkään toimenpiteet
asian hyväksi ole enää liian nopeasti tehtyjä, asia on saatava pi-
kaisesti järjestymään.»

P ä ä t ö s: Alustus ja liittotoimikunnan ponsi hyväksyt-
tiin.

**LASTEN PÄIVÄKOTIEN KANNATUSYHDISTYKSIÄ
PERUSTAMAAN.**

(Alustusvihkon sivu 97)

Alustavan puheenvuoron käytti Vappu Heinonen.

P ä ä t ö s : Liittotoimikunnan ponsi hyväksyttiin keskustelutta.

**ELÄKETURVA HUOLTAJAA VAILLA OLEVALLE
PERHEELLE.**

(Alustusvihkon sivu 98)

P ä ä t ö s : Alustus ja liittotoimikunnan ponsi hyväksyttiin keskustelutta.

**LAUTAMIEHIKSI MYÖS NAISIA JA NAISIA
LAUTAMIESTEN TEHTÄVIIN.**

(Alustusvihkon sivut 99—100)

Alustavan puheenvuoron käytti Ulla Tiilikainen.

P ä ä t ö s : Liittotoimikunnan ponsiehdotus hyväksyttiin.

KOTIAPULAISTEN NYKYINEN ASEMA.

(Alustusvihkon sivut 100—101)

Alustavan puheenvuoron käytti Martta Kulonen.

P ä ä t ö s : Liittotoimikunnan ponsi hyväksyttiin.

KUNNALLISTA VEROTUSLAKIA MUUTETTAVA.

(Alustusvihkon sivu 101)

Alustavan puheenvuoron käytti kansanedustaja Aino Malkamäki. Lopuksi toveri Malkamäki ehdotti kokouksen esitettäväksi seuraavan ponsiehdotuksen.

Liittokokous velvoittaa liittotoimikunnan yhteistoimin sos.-dem. eduskuntaryhmän kanssa tekemään voitavansa kunnallisverotuksen uusimiseksi niin, että pientuloisten kunnallista verotaakkaa helpotetaan.

P ä ä t ö s : Liittotoimikunnan ponsi hyväksyttiin keskustelutta Aino Malkamäen ehdottamalla lisäyksellä.

ENEMMÄN KORKEAKOULUJA JA AMMATILLISIA OPPILAITOKSIA.

(Alustusvihkon sivu 102)

Alustavan puheenvuoron käytti Impi Lukkarinen.

P ä ä t ö s : Alustus hyväksyttiin keskustelutta.

ARAVA-OSAKKEIDEN OMISTUSSUHTEET.

(Alustusvihkon sivu 103)

Alustavan puheenvuoron käytti Ulla Tiilikainen.

Thelma Ollila: »Naisen asemasta lain piirissä on vietävä valistusta naisten keskuuteen. Meidän maassamme on avioliittoja, jotka nojautuvat kahteen erilaiseen avioliittolakiin. On ns. vanhoja avioliittoja, jotka on solmittu ennen vuotta 1930, ja sitten on ns. uusia avioliittoja, jotka ovat solmitut vuoden 1930 jälkeen. Nämä lait ovat hyvin poikkeavia toisistaan ja vaativat runsasta valistustyötä naisten keskuudessa, jotta nykyajan nainen tulisi tuntemaan lailliset mahdollisuutensa. Uudessa avioliittolaissa on joka tapauksessa naisella mahdollisuus pitää puolensa, ettei koko omaisuutta laiteta miehen nimiin. Tässä kokouksessa tämä asia on kuitenkin aivan liian pitkä selostettavaksi ja siksi tähdennänkin nimenomaan sitä seikkaa, että valistustoimintaa on suoritettava tämän asian puitteissa, jotta naiset tulevat tuntemaan omat mahdollisuutensa.»

P ä ä t ö s : Alustus hyväksyttiin.

NAISTEN TYÖLLISYYSKYSYMYS.

(Alustusvihkon sivut 103—104)

Alustavan puheenvuoron käytti Meeri Kalavainen, korostaen puheenvuorossaan sitä, että kaikille kansalaisryhmille on taattava työnsaantimahdollisuudet.

Kerttu Värn: »Kuntien tulee tehdä kyllin ajoissa suunnitelmat ministeriölle ja ministeriön on myös hoidettava ne kyllin ajoissa. Tästä suunnittelemattomuudesta johtuen on pohjoisessa paljon rakennustyöläisiä, jotka joutuvat näin ollen työttömyyskortistoihin.»

Aino Räsänen: »Yhdyn Meeri Kalavaisen esitykseen ja lienee paikallaan muistuttaa puoluetoimikuntaa myös siitä, että jos se ei ole asiaa huomionut, niin tekisi sen mitä pikimmin. Valtion tulee antaa ehdottomasti enemmän määrärahoja tällaisiin taroituksiin.»

P ä ä t ö s : Alustus ja liittotoimikunnan ponsi hyväksyttiin.

KOKOUKSEN LOPETTAMINEN.

Virallisten asioiden käsittelyn päätyttyä liiton puheenjohtaja Tyyne Leivo-Larsson mainitsi lopettajaispuheensa mm. seuraavaa:

»Kiitän kokousta asiallisesta asioiden käsittelystä tämän liittokokouksen aikana. Samalla esitän kiitokseni niille liittotoimikunnan jäsenille, jotka nyt jäävät pois liittotoimikunnan työstä, Kaisa Hiilelälle ja Selma Hiisivaara-Mörkille, jotka molemmat ovat tehneet pitkän työpäivän liittotoimikunnassa ja jatkavat nyt työtään muualla liittomme toimintapiirissä. Toivotan myös tervetulleiksi liittotoimikuntaan uudet jäsenet Anni Flinckin ja Sylvi Katajaisen. — Kokouksemme on ollut erittäin onnistunut, ainoastaan tuo ainainen kiire on jälleen haitannut. Olisimme varmasti vielä mielellämme pitkään pohtineet näitä yhteisiä asioita. Tapaamme jälleen kolmen vuoden kuluttua liittokokouksessa ja sitä ennen Rovaniemellä. Rovaniemellä ensi vuonna meillä onkin mahdollisuus järjestää oikein kolmen maan, Ruotsin, Norjan ja Suomen, yhteinen retkeilykokous. Kunnallisvaaleihin valmistautuminen on nyt kuitenkin ajankohtaisin tehtävä. Tehkäämme parhaamme, että entistä useimmat kunnat tulisivat sosialidemokraattisiksi kunniksi. Kiitän teitä kaikkia yhteisestä kokouksestamme ja toivotan teille mitä parhaita kotimatkaa.»

Lopuksi hän kohdisti vielä muutaman sanan ruotsiksi kokouksen ulkolaisille vieraille kiittäen heitä siitä, että he olivat tarmokkaasti jaksaneet seurata kokousta, vaikka eivät mitään kokouskielestä ymmärtäneetkään.

Kokouksen puheenjohtaja Aili Siiskonen toivotti onnea liiton puheenjohtajalle ja uudelle liittotoimikunnalle tulevan kolmen vuoden työssä. Samalla hän kiitti kokousta reippaasta kokoushengestä ja toivoi, että kaikki entistä tarmokkaammin ja uusin voimin ryhtyvät omissa perusjärjestöissään työtä jatkamaan.

Norjalainen Ruth Myhre kiitti omasta ja ruotsalaisen vieraan Esther Söderbomin puolesta Tyyne Leivo-Larssonia tästä vierailusta. Hän ojensi Tyyne Leivo-Larssonille ja vieraiden oppaana toimineelle Aune Sihvolle kukkakimpun ja toivotti menestystä sekä heille molemmille että kaikille suomalaisille tovereille.

Hilda Sallinen Joutsenosta saapui puhujapaikalle ja sano: »On ollut erittäin suuresti mieltä lämmittävää nähdä, kuinka suuresti liittotoimikunta ja liiton toimitsijat ovat tehneet työtä saadakseen meidät kokousedustajat viihtymään. Kiitänkin mitä lämpimimmin kokouksen puheenjohtajia ja sihteereitä kaikesta heidän suorittamastaan

työstä. Meille kokousedustajille oli suuri ja unohtumaton elämys tutustuminen valtioneuvoston juhlahuoneistoon, joka ihme kävi päinsä vain sen vuoksi, että meillä on oma edustajamme maan hallituksessa. Tähän historialliseen paikkaan tutustuminen ei milloinkaan unohdu mielistämme. Kiitänkin Tyyne Leivo-Larssonia kokouksen puolesta tästä ikimuistettavasta elämyksestä ja toivotan hänelle toiminnoissaan mitä parhainta menestystä ja onnea. Kiitos teille kaikille toimihenkilöille, hyvillä mielin me muistamme teitä niistä monista töistä, joita te meidän kokousedustajien hyväksi olette tehneet.»

Sos.-dem. Naisliiton XXI edustajakokous päättyi yhteisesti laulettuun Työväen Marssiin.

PÖYTÄKIRJANTARKASTAJIEN LAUSUNTO

Olemme tarkastaneet edellä olevan pöytäkirjan ja todenneet sen kokouksen menon mukaiseksi.

Helsingissä heinäkuun 9. pnä 1956.

Alli Kilpinen

Emmi Leimu